

SLOVENKA

VSEBINA:

1. Stokujoča strma. — 2. Dom gospe matere Serafine. — 3. Sem. — 4. Deklica davnine. — 5. Judit. — 6. Skandinavke. 7. Dekliška. — 8. Osebnost in ljubezen.

9. Naša hrana. — 10. Razgledi: Vsakdanjost. — Poklic gospodinje na kmetih. Moda. — Zdravje. — Gospodinjstvo. — Zanimivosti.

Leto I.

GORICA 15. oktobra 1923

Št. 10

«SLOVENKA» izhaja 15. vsakega meseca v Gorici. — Stane letno **10 lir**, polletno **5 lir**.
Naroča se pri upravi «Slovenke» Gorica, via Ponte Isonzo 10.

**Podružnica Ljubljanske
kreditne banke v Gorici**
Corso Verdi „Trgovski Dom“

Brzojavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Telef. št. 50 Telefon št. 50

CENTRALA: LJUBLJANA.

Delniška glavnica in rezerva SHS
K. 150.000.000

PODRUŽNICE:

Brežice, Celje, Kranj, Maribor
Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo
Split in Trst.

OBREŠTUJE vloge na knjižice po
4 1/2 %/o. Na daljšo odpoved vezane
vloge po dogovoru.

**Nakup in prodaja vsakovrsnega
tujega denarja.**

**Izvršuje vse v bančno stroko spada-
joče posle najkulantnejše.**

Narodna Tiskarna v Gorici

Via C. Favetti 9 — S. Gregorčičev Dom
Tiska vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

Lastna knjigoveznica

Priporoča se zlasti izobraževalnim dru-
štvom za vezanje knjig društv. knjižic

Modni salon Roze Mungherli
v Gorici se je preselil v trgovino na
Corso Giuseppe Verdi št. 40

V trgovini je dobiti vse novosti letnega
časa z vzorci iz Pariza, Milana in Torina.
Izvršujejo se tudi vsakovrstna modistična
dela. Klobuki Roze Mungherli so razstav-
ljeni in se prodajajo samo v lastnem sa-
lonu Corso Verdi št. 40.

J. ŠULIGOJ

urar in trgovec z
šivalnimi stroji, vse po
najnižih cenah.

Gorica, Gosposka ulica 19.

Izgotovljeni kožuhi. Naravne kože.

Eredi Edoardo Perinzig

Via Corno 8 - GORICA - Via Corno 8

Izdeluje katerokoli kožuhovinasto delo
Sprejema vseh vrst surove kože v
strojenje in barvanje. - Kupuje su-
rove kože divjačin in jih plačuje po
najvišjih cenah.

Gostilna „Pri belem zajcu“
v GORICI — Nunska ulica

Skajališče okoličanov in meščanov.

Postrežba s svežimi domačimi mrzlimi in
gorkimi jedili ter z izvrstnim vipavcem,
bricem, teranon in zelencem.

Na razpolago je tudi hlev za konje
in shrambo koles.

Za obilen obisk se priporoča

Jos. Molar, restavrater
Nunska ulica.

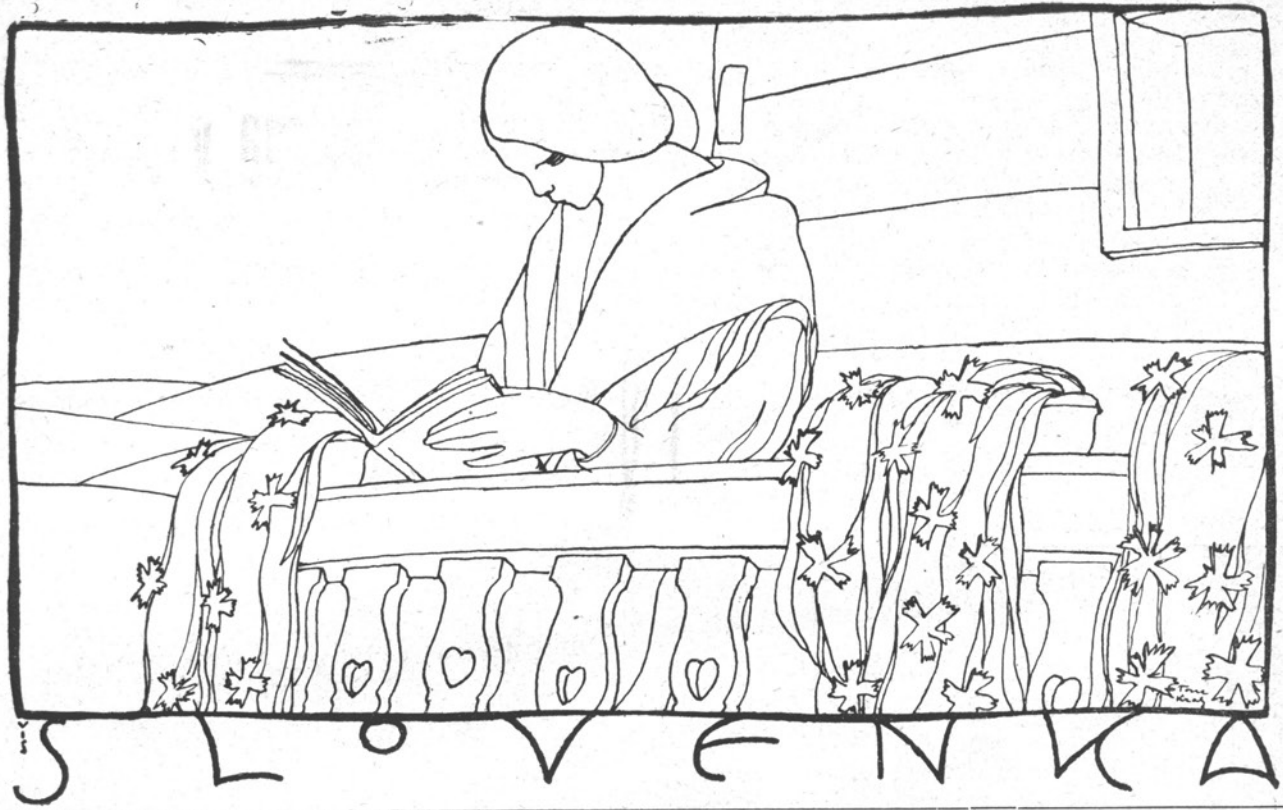
Odlikovan artistični

FOTOGRAF

Valerij Sturolo

Corso Verdi 30

GORICA

Stokajoča struna.

Umetnik le izvabi glas iz vijoline, ki pretrese srce poslušalca, da zastoka tudi on — četudi mogoče le za hip. A prišel je glas, ki je ranil našo dušo, ki je ranil srca nas vseh. Ni to glas iz vijoline, to je glas, ki je raztrgal naša srca mogoče za vedno, mogoče le začasno? Izšel je iz oblakov, ki se neprestano zbirajo nad nami in nam pretijo s smrtjo.

Glas o reformi šolstva se je že dalje časa razširjal, a naglo, kakor nepričakovano hudourje se je razglasila po časopisju vest, da je zadet naš narod na najobčutljivejšo struno — da je zadala reforma našemu milemu jeziku smrtni udarec — in ves narod je zajčal kot stokajoča struna. Zdi se mi, kot da bi Kristusove rane ob tej krutosti znova zakrvale, saj je on trpel in prelil kri za vse narode, za vse človeštvo, a kljub temu se naš narod ne prišteva k osvobojenemu po Kristovem trpljenju, sicer bi nas ne usužnili.

S čim smo zaslužili to krivico? Mari je to sad prevelike potrpežljivosti, ki je v nas, ker resnica je, da se potrpežljivega vedno izkorišča in zatira. Kulturni mogočnejši zahtevajo od svojih podložnikov, da so jim pokorni, in ko so prepričani o njih hlapčevski pokornosti, se opirajo na to njih srednjeveško lastnost, in jih izkoriščajo v lastno zadoščenje. Je li to mogoče sad kulturne zrelosti? Ali smo mari mi tako nezreli, tako nevredni večje svobode, ali so odločevalci naše usode tako nečloveški, tako nekulturni? Ne, neznatni nismo, nekulturni tudi ne, le ena »napaka« je

v nas, da preveč ljubimo svoj materni jezik, kar je povsem naravno. Čudno, da narod, ki sam spoštuje in iskreno ljubi jezik pradedov, pozablja, da so enaka čustva tudi v srcu drugorodcev, ali pa vedoma tepta ta sveta čustva, da zadosti svoji pohlepnosti. Od kulturno zrelega naroda ne bi tega pričakovali.

Pregloboka je rana, ne dotikajmo se je, raje skrbimo, kako bi jo zacelili. Reforma šolstva je v teku, za iztrebljenje našega jezika iz šol je že preskrbljeno. Kdo naj prekliče reformo? Toraj moramo izpolnjevati dolžnosti, ki nam jih diktirajo kulturonosci, da pokažemo zopet duh pokorščine, ki je v nas? Prepuščam to vprašanje božji previdnosti, a sedaj k dolžnostmi, ki si jih moramo staviti same sebi.

Naš jezik, ki je skupna last vseh slovenskih čutečih src, mora živeti. V naših srcih brstijo iste kali, kot v drugorodcih, in naša dolžnost je, da jih gojimo v isti meri, kakor drugi narodi. Klonimo glave pred močjo — a ne klonimo srca.

Slovenke! Glasilo imate, ki zahaja med Vas. To glasilo naj veže nas vse brez izjeme, v edino verigo, kot sestre ene misli, ene želje! Skupno trpeti, skupno živeti! Cilj sleherne Slovenke bodi: dvigniti se in rasti v kulturi in v pravi ljubezni do človeštva, ki izvira iz iskrene ljubezni do Boga, do našega naroda, do nas samih. Kar ne da šola naši deci, naj jej nudi dom. Sleherna mati, vsaka sestra bodi učiteljica, a zato je predvsem neobhodno potrebna samoizobrazba.

H koncu, drage naročnice »Slovenka« vročo željo izreka glasilo, ki stremi le zatem, da širi pravo srčno kulturo med vas, ki jej pridno sledite, a to ne zadostuje. Če hočemo, da se naš narod resnično dvigne, mora sleherni Slovenka položiti obol na altar. Vžgala bi rada v mladenkah ogenj navdušenja, ki naj bi zaplapolal od hiše do hiše, a to storite lahko ve same, drage naročnice. »Širite Sloven-

ko«, vam kličem; le v kulturi najdemo zadoščenje za vse storjene nam krivice.

—:—

Vsaka izmed Vas naj pridobi novih naročnic in naj pošlje seznam do 15. dec. urednici lista. Bog blagoslovi vaše delo — »Slovenka« bo s tem večjim veseljem vršila svojo dolžnost, ko bo imela zavest, da ji stoji ob strani nebroj neustrašenih, po kulture željnih mladenk in žen!

DOM GOSPE MATERE SERAFINE. IVAN PREGELJ

XI. MERCEDES JE ŠLA.

AD domom gospe matere Serafine je bil solnčen, topel predpusni popoldan četrtek. Sestre in matere so (bile pri spovedi in so molile v kapelici. Tiho je bilo v samostanskih zidovih. Takrat je šla gospa mati Serafina iz kapelice v svojo sobo in je sedla za pisalno mizo, odprla z drobnim ključkom pre-

dal, vzela iz predala zvezek, ga razgrnila in listala po njem. Šla je od imena do imena in je površno brala, kar je bila napisala:

»Sestra Berta. Čudna svojeglava, topa ženska. Poslušna. Kadar jo trkne slepo poslušna kot konjski hlapec, sicer pa trmasta. Malo veselja imam z njo. Še v smrti se je vedla odurno, odbijajoče.«

In zopet je gospa mati listala:

»Sestra Anakleta. Globokočuteče srce, brezznačajne trdosti. Sirota bo najbrže oslepela. Zal mi je je. Kadar ji pogledam v slovansko široki obraz, mi je, da bi jo morala poljubiti iz usmiljenja. A vendar je ne bi mogla poljubiti. Jezus, ti meni odpusti in pomagaj, da bom vsem dobra in pravična.«

In še dalje je listala gospa mati in brala:

»Sestra Engelberta. Kmetski, bajtarski napuh. Od učenk sprejema znamke, one, katere sem ji jaz dala, je podarila Ljudmili. Njena sestra je strašna sirota. Pijanica ima za moža in kopico otrok. Sestra Engelberta trpi vso njeno bedo, a vendar ji je namignila, da ne vidi rada, da bi sestra jemala kaj od mene ali sprejemala darove iz samostana. Da, da! Ne more preboleti sestra Engelberta, da je prišla v samostan brez »dote.« Pravzaprav mi imponira ta ponos. Škoda da ni sestra Engelberta vsaj meščanka!«

In gospa mati je listala še dalje in dalje, ime za imenom. In potem je vzela pero, po-

tegnila odločno črto in zapisala ljubezni polno besedo: »Mercedes.«....

Tisti krat je rahlo potrkalo na vrata.

Graciozna oseba gospodične grofice Mercedes je sinila na vratih. Grofica se je poklonila.

»Klicali ste me gospa mati!«

»Da, gospodična Mercedes! Sedite. Prosim!«

Grofica Mercedes je sedla. Gospa mati je primaknila svoj stol in stegnila roko po grofici desnici:

»Hvala, gospodična, da ste prišli! Spoved, upam, ste že opravili?«

»Da, gospa mati!«

Grofica Mercedes je kljub odločni besedi pogledala nekako mimo predničnega lica. Mati prednica je nekaj časa molčala. Videti ji je bilo na licu, kako zelo ljubi mlado kandidatinjo, kako ji dobro želi, kako težko ji dene, govoriti jej karajoče besede.

»Vem,« je vzdihnila, »dobro vem, gospodična Mercedes, koliko ste žrtvovali ljubemu Jezusu, ko ste se odločili zapustiti grofovski sijaj in postati ponižna nuna. O, vem in cenim vašo moč in voljo. In prav zato, ste morali opaziti, ne vidim včasih na vas napak, ki jih moram na svojih drugih tovarišicah grajati. Toda popolnoma molčati, gospodična grofica, ne smem. Ne smem, razumete, zaradi ljubega Jezusa ne smem. In zato vas moram pokarati. Mati prefekta toži in po pravici. Ne bom pravila zakaj, sami ste dovolj izobraženi in veste — kaj ne, moja draga. Vi se sami zavedate?«

»Nekaj se!«

»Vidite! In to je. In zdaj! Kaj ne, od dne do dne bomo skupno izbrisali madežek za madežkom, izčistile pešček za pešekom, otrebile mahek za mahkom.«

Grofici Mercedes je leglo nevoljno ob ustnice. Očividno se ji je presedalo to sladkanje. Odločno je odvrnila:

»Gospa mati, zdi se mi, da nimam pravega poklica!«

»Ne govorite tega!« je vzkliknila prednica. »Vi z vašo resnostjo in ne bi imeli poklica? Čast redu boste, grofica, prednica in opatinja, moja vredna naslednica, ko bom v grobu.«

Grofica Mercedes je povabila glavo in zašepetala:

»Hvala!«

Gospa mati pa se je čudno raznežila, se dvignila in položila roki grofici na rame. Zdelo se je, da se premaguje, da je ne objame in poljubi:

»Draga, spoštovana. Ne laskam. Ne mislite tega. Ne, ne prilizujem se. Ampak ceniti znam, kar vidim, ceniti po zaslugi in pravicah. Rekla sem. Vi, grofica Mercedes boste dika našega samostana, čast našega reda. Te besede si zapomnite in mene, Vašo mater prednico si zapomnite, ki vam jih je rekla in ki vas ljubi, ki hrepeni, da bi že vzeli šlar in ji postali prijateljica, kakršne zdaj nima.«

Tiha, a nemirna je sedela grofica Mercedes pred gospo materjo. Ustnice so ji drhtele, kakor v zadržanem joku. Gospa mati je rekla tiho, skoro šepetaje:

»Tudi jaz sem bila nekdanja, kar ste zdaj vi. Da, bila sem grofica, grofica Zagrajska!«

»Madame,« je vzklila grofica Mercedes in vstala burno. »Moram iti!«

»Pojdite, dete!« se je nasmehnila gospa mati, »in molite! In tudi jaz bom molila za Vas!«

Spremila je kandidatino do vrat in z ljubeznijo strmela za njo, ki je izginila v dolgem hodniku...

Četrto ure pozneje je stala gospodična Anica pred gospo materjo in gospa mati je kazala Anico:

»Vi ste preglasna in vse preveč se smejete. To ne kaže samostanskega duha. To je gostilniško, razumete gostilniško.«

Gospodična Anica je solzna in plaha obljubila, da se bo poboljšala.

Gospa mati pa je sedla in napisala opazko o Anici:

»Zdravo dete z dežele. Pravo gostilniško zelje. Smeh in jok v enem mehu. Sem posili nevoljna nanjo, kajti sicer je prijetna.«

»Prijetna,« je ponovila gospa mati na glas in vzdihnila. »Prijetna! Škoda da ni ona druga, ona in oja tako prijetna!«

*
*
*

Večer je bil. Matere in sestre so bile zbrane v refektoriju pri večerji. Gospodični Anici je postalo čudno tesno. Bila je sama, mesto kraj nje je bilo prazno, gospodične Mercedes ni bilo. Tudi mati prednica je to opazila in se nagnila k materi prefekti. Ta je osupla skomizgnila z rameni. Gospe materi je stopila rdečica v lice.

Takrat se je zgodilo nekaj tako čudnega, kakor se še ni bilo zgodilo do tistih dob. Ne nadoma so se vrata odprla. V refektorij je planila sestra vratarica, črna Neža, ki je s svojimi molitvami umivala Jezusa, Zveličarja, in je zaklicala v svoji smešni neevropejski evropejščini:

»Mati gospa! Ena smuk! Nič zbogom! Skozi vrata. Ven.«

Osupli nemi obrazi so strmeli v pepelnato obličje preplašene vratarice, ki je zavpila:

»Jaz kriva nič! Držala vrata. Hop! Eno po licu. Joj, ven spustila, smuk gospodična Mercedes.«

Sredi tišine je vzbrnel srebrn smeh. Anica si je zakrila vsa rdeča svoja otroška usta. Prepozno...

(Dalje prih.)

SEM.

Gospod, kot oblaki brez vode:
rose, dežja ne dajo;
veter sem, ki naglo mimo gre.

Drevo razcveteš ga, sadov ne da
ne sence za popotnika —
in vendar raste pod nebo.

Vidim jih: k Tebi dvigajo roke,
ki k meni se zatekli so v sili,
globoke rane v srcih jim gore
in v Tebi močni Bog zdaj bodo se spočili.

DEKLICA DAVNINE. J. IACQUIN. M. J.

ANA, DFKLICA IZ RENESANČNE DOBE.

AKO prijetno je bilo pohajati ob takem junijškem poldnevu po zelenih gozdovih in ocvetljenih travnikih. — Nad dolinico, kjer izvira Cisse, se je igrala neka deklica s svojo belo kozo. — Obe živahni in gibčni sta skakali od skale do skale. Ko pa sta se naveličali tekanja, je začela koza muliti travo,

deklica pa se je vlegla na preprogo iz timijana in opazovala potoček, ki je žuborel vzdolž po močvirnatih progih, ki je vodila od Cha-teauduna v Blois.

Na obzorju ni bilo videti nobenega poslopja. Samo na griču se je vzdigoval sredi razvalin visok stolp. Morda se je med gručo dreves ali pa za hribom skrivala koša kakega revnega poljedelca. Toda v tem trenutku se je zdelo, da živi v tej sveži in solnčni pokrajini le dvoje bitij: ta deklica z razmršenimi lasmi, živimi in porednimi očmi in preprosto oblečena, pa njena tovarišica — bela koza.

Vendar pa ni ta tiha samota napravila na otroka nikakega vtisa: v njenih letih izrpa že vso pozornost kaka mravlja ali pa mušica, ki nudi dovolj razvedrila.

Toda deklica je zdaj kazala neko hipno vznemirjenost: nad zemljo je hitel velik črn oblak, ki je zakril solnčno oblo.

»O, o, kozica, kaj misliš, ali se morava vrniti?«

Koza je pa mirno mulila sočna zelišča in njena spremljevalka se ni mogla ubraniti smeha, saj je dobro razumela ta nemi odgovor na njeno vprašanje, ki je pomenil:

»Pa kaj me briga!«

»Mene pa briga,« je odvrnila deklica, »saj sva prišle sem, da bi videle kralja Franca in preje ne greva od tu, pa četudi sam sveti Medard, ki ga danes praznujejo, izlije na naju polne sode dežja...«

Ali se, moja kozica ne spominjaš, da nam je včeraj oni puščavnik povedal, da ga je neki jezdec vprašal za pot v Blois in mu naznanil, da pojde nocoj tod mimo dvorska gospoda! O, to bo prizor, ki ga ne smeva zamuditi, kaj ne?!«

Koza je poskočila in se začela kretati kot da je znorela... Toda v tem hipu se je iz dalje začulo bobnanje in piskanje. Pojavil se je prvi jezdec, drugi... in kmalu so privozili v dolino veliki vozovi...

Malá kmetica je vstala in vzkliknila:

»Kralj! Kralj!«

Misel na prizor, ki se bo odigral pred njo, jo je vso pretresla. Široko je odprla oči in čakala.

Po cesti se je pomikalo veličastno krdelo kot da namerava zavzeti to neobljudeno pokrajino. Kralj Franc I. se je ušatoril in z njim vred šesttisoč konjenikov in dvanajst tisoč pešcev, ki so morali biti navajeni taboriti kjerkoli jih je presenetila noč, bodisi po goščavah ali po gozdih, ali ob rekah, ali pa na hribovju. Kralja, ki je se nastanil v krasnem šotoru so kakor na dvoru v Parizu spremljali dvorjaniki, plemiči in tajniki. Za obed so mu vedno pripravili njegovi kuharji, strežniki in peki najizbranejša jedila v zlatih skledah in krožnikih in če je bila dotična dežela bogata divjačine, je imel vladar s seboj še lovce, gonjače, sokolčrje, pse in ptice ujede. In to bleseteče in sijajno krdelo je korakalo pred malo kmetiško deklico: vitezi v prelepih jopičih, dvorne gospe, plemkinje, častne gospodične kraljice Navarske, kraljeve sestre, med vozovi ali pa poleg nosilnic so jezdili konjeniki.

Deklici se je vse to dozdevalo kakor sanjsko videnje. V tem vsepozabljenju ji je izginil iz misli oni črn oblak, ki je ravnokar še za temnil solnce, zdaj pa je že počrnil vse nebo... Toda iz zamaknjenja jo je vzdramilo grmenje. Koza je otožno zameketala, na liste je kanilo nekaj kapljic; kmalu zatem se je vsul dež, ki se je nenadoma pretvoril v ploho!

Tedaj pa je v dolini med kraljevim spremstvom izbruhn timer velikanski nered. Po pobočju je drla voda z vso silo, spodaj pa je Cisse polagoma narastla v divji hudournik.

Jezdci so se umaknili na najvišja pobočja, ostali potniki pa, ki so se zatekli na vozove, so s strahom opazovali naraščajočo vodo, ki je oblivala že osi pri kolesih.

Nenadoma je šinil močan krik: »Rešite gospo Margareto!« Valovje je namreč odneslo nosilnico, ki je bila privezana na dve muli. Te pa ste v strahu vlekle vsaka v drugo smer in se zamešale sredi reke. Deklica je začela teči. Plazeč se po razmočeni zemlji, oprijemajoč se vej, skakljajoč preko skal je v par trenutkih prihitela na breg hudournika. Zazgledala je blede obličje Margarete Navarske, ki se je nagibala iz nosilnice. Deklici je šinila hipna misel v glavo in odločila se je brez obotavljanja, kakor so navajeni ljudje, ki se zanašajo le sami nase. Opazivši dolgo in vitko brezo, jo je sunkovito upognila in uklonila k sebi in poslužujoč se je kot oporišča, se je spustila na sredo tokovja. Prvo mulo je prijela za uzdo in jo privlekla k bregu.

Ko je kralj začul obupne klice, je prihitel na konju na poplavljeni cesti. Dospel je ravno v hipu, ko so se vratice nosilnice odprla

in se je gospodična Fontanges, dvorjanica kraljice Margarete Navarske vrgla na z valovi obdano skalo, s kriki: »Potapljam se! Potapljam se!«, gospa Margareta pa je čisto mirno izstopila in pogumno smehljaje rekla:

»Bodite no tiho, Fontanges. Utopite se, če vam drago, toda ne uglešite nas!«

»Glejte«, je dostavila in pokazala na pastirico, »ta deklica ima več razuma, dragi brat, kot vsi vaši dvorjaniki, ki gledajo, kako se borimo s smrtjo, sami pa le vijejo roke k nebu.«

Kralj je skočil s konja, pobožal malo junakinjo po licih, ter dejal:

»Pri Bogu, ne bomo te pozabili! Toda tu nas moči naliv in rad bi našel kako zavetje.«

»Pojdite z mano, prejasni gospod,« je rekla deklica.

Franc I., čigar široko belo pero, ki je krasilo njegov klobuk iz žameta, je vse premočeno žalostno viselo navzdol, gospa Margareta in gospodična Fontanges so stopali za pastirico po strmem klanecu navzdol in prišli do v skalo vsekanih stopnic, ki so držale v stolp.

»Ali nas vodiš v svojo palačo?« se je nasmehnil kralj.

»Da, prejasni gospod. Te stopnice nas peljejo k temu staremu vzdigljivemu mostiču. Zdaj smo vstopili skozi častna vrata na dvorišče. Še par stopnic pa smo v stolpu. Prosim vstopite.«

Deklica je živahno govorila in ko je pokazala vzdigljivi mostič, je opozorila na par desk, ki so ležale v napol zasutem jarku. Vrata so bila podrta, po dvorišču je rasel plevel iz katerega so se belili kupi kamenja razpadajočega zidovja. Samo stolp je bil še precej ohranjen, dasi so mu že odbili njegove strehe prizidke in je še lahko nudil zavetje.

Ko je družba vstopila v veliko dvorano, ki je bila prazna in ledenomrzla in bi bila bolj pripravna za zavetišče nočnih ptičev kot pa za stanovanje ljudi; se je gospa Margareta vsedla na stol z majajočimi se nogami, kralj pa je deklici dejal:

»Kako ti je, dragica ime?«

Deklica se je ozrla vanj s svojimi jasnimi in malo nagajivimi očmi in odvrnila:

»Ana Gabriijela Fratevalska pl. Mavres-Pontifon. To pa je moj oče!«

Kralj se je zganil. V sobo je vstopil kmeček oblečen mož, ki pa je bil videti odličnega vedenja, in se priklonil. Franc I. pa ga je začuden motril od nog do glave in zamrmral:

»Mavres-Pontifon? To ime mi ni neznano!«

»Gotovo ne, Veličanstvo«, je odgovoril novodošli, »kajti najbrže ste čuli, da se je neki Mavres-Pontifon leta 1098. prvi podal na klic: »Boj hoče!« v Antijohijo; tistega dne je lilo kot nočoj.

Kralja Filipa Avgusta, ki ga je sovražnik vrgel na tla, je v Bouvinesu tudi rešil neki Mavres-Pontifon. V Poitiersu je dal neki Mavres-Pontifon svoje življenje ko je branil kralja Ivana, ki so ga obkolili Angleži. Leta

1429. je bil Anton Mavres-Pontifon — bil je moj praded — ranjen pri Tournellesu blizu Jeanne la horraïne in ko so se dvanajst let pozneje velikaši uprli, je ostal grof Anton zvest podanik kralju Karlu. Vendomski grof pa je iz maščevanja zažgal naš grad... Od tedaj, Veličanstvo, nismo imeli ne moj ded, ne moj oče in ne jaz nikakega drugega stanovanja kot edino te razvaline.«

»Zakaj se ni vaša rodbina sklicevala na kralja?«

»Mi smo bili vedno le vojaki in nikoli dvorjaniki.«

Kralju so se namršile obrvi, toda nadaljeval je:

»Kako pa živite sedaj?«

»Nekoč je bil ta grad mogočen in naša posestva so bila številna. Le nekaj kmetov še ni pozabilo na naše pravice in ti se včasih spomnijo, da nam plačajo najemnino. V naši družini smo le trije, neki stari, zelo učeni puščavnik, ki se veselo nazivlje Mavres-Pontifon-ski kaplan, in ki je moja hčerko Ano naučil latinski in italijanski, ki so sicer zelo nekoristne reči, saj moji predniki niso znali ničesar tega.«

Ana se je skrivaj izmuznila. Margareta Navarska je molče opazovala tega tujega moža, ki jih je tako gostoljubno sprejel, gospodična Fontanges pa je skozi razdrto okno opazovala ponehavanje nevihte in povratek solnca. Kralj pa je zamišljen stopal po sobi in doli. Konečno je dvignil glavo in se nenadoma obrnil k svojemu gostitelju:

»Čujte! Jaz sem sklenil, da vas sprejemem za svojega dvorjanika. In videli boste gospod, da je pod mojo vlado dvorjanik tudi lahko dober vojak in da ima dovolj prilike, da se proslavi. Nocoj odpotujete z mano v Blois!«

Gospoda Mavres-Pontifon je to tako prevzelo in ganilo, da se je ves zmedel in ni vedel, ali naj se opraviči ali zahvali ter je začel nekaj brezzvenih besed, ki so gospe Margareti izvabile smeh, kajti njej se je zdel odgovor kralja zelo duhovit.

V tem hipu je vstopila Ana. Prinesla je lončene skodelice, ki jih je postavila pred goste, ter v vsako nalila penečega in toplega kozjega mleka. Vse to je opravila preprosto, brez strahu in sramu in z nekako odličnostjo.

Gospa Margareta jo je opazovala in ko je deklica končala, jo je nenadoma vprašala v italijanskem jeziku:

»Anica, ali bi radi živeli na dvoru?«

Deklica je osupla molčala, toda hitro se je ovedla in vsa zardela odgovorila v istem jeziku:

»Ne vem, kaj je dvor. Pojasnite mi, gospa in potem vam bom povedala, če bi tam rada živela.«

»O, kako izborna ona govori!« je vzkliknila gospa Margareta, »vzamem jo s seboj... O! Vi bi radi vedeli, kaj je dvor kralja Franca I.? Ana, poslušajte me: predstavljajte si blesk in sijaj gradu, ki ni več mrka in črna trdnjava, temveč svetlo in ljubko bivališče in v takem

gradu prestoluje kralj, in ne več kot za časa vaših prednikov mračni možje, ki so nanje prežali sovražniki v svojih nedostopnih stolpih, temveč okrog njega žive gospe in dvorjani v večnem slavju... Predstavljajte si še...«

Ana pa, ki ji je domišljija hitreje vrela kot kraljiči besede, je vsa zmedena vprašala:

»Ali bom imela oblačilo iz rožnatega atlasa in zlato vezeno?«

»Da.«

»Pa klobuk iz žameta in z dragulji obšit?«

»Da.«

»O, potem pa grem rada na dvor.«

»Glejte, takoj zdaj boste dobili oblačilo. Gospodična Fontanges bo že pravo poiskala tam med onimi zaboji, ki so jih zdaj, ko je nehalo deževati, razpostavili ob vznožju hriba.«

Ko se je gospodična Fontanges vrnila ni bilo veselju ne konca, ne kraja... Ana je na

goste kar pozabila in se smejala, vzklikala je, jokala, poklekavala pred obleko, ki so jo ji prinesli in v njeni otroški domišljiji se ji je zazdelo, da ji je ta obleka odprla neki neznan blesteč svet. Ta majhna, lahna, blesteča, oboževanja vredna rožnata stvar je pomenila neko povsem novo življenje. Proč, proč, proč od tu... brzo, brzo...

Ana je stekla k svoji koči in jo je objela ter se tudi poslovila od starega puščavnika.

In ko se je zjutraj drugega dne prebudila v gradu v Blois ter plašno stopala po nazobčenih stopnicah, ko je videla na terasi stasite plemiče v pozlačenih in posrebrenih ogrinjalih, med rožami pa sprehajajoče se bogato opravljene gospe, je sklenila roke in vsa zamaknjena tiho vzkliknila: »O, v kraljestvu vil se nahajam!«

* *

JUDIT.

Junakinja iz pradavnine
stoji na svetli gori
obžarjena z močjo sestra zvezdic,
Njen nežni, v se zamaknjeni obraz
obroblja kot obroč notranja luč
ki je odgovor luči drugih zvezd.
Neslišno iz globin prečistega duha
dvigne svoj glas do neba
dvigne svoj glas do Boga:

»Tvoje, Gospod, so te doline
Tvoji domovi, Tvoja ognjišča,
Tvoja zorečih sadov blagodača,
Tvoja so srca v očesu otroškem,
milosti Tvoje ogenj gori,
in iz preleskne dekliške mladosti,
misel vsaka k Tebi kipi.
Ti si možu vse delo posvetil
v ženi ogenj ljubezni raznetil.
Vse je Tvoje o svetli Gospodar
le eno je našega ljudstva last:
Sveta Bolečina.
K nam si velel ji sveti poslanki
da pretehta nam srca, da jih izžge:
Tvojo zemljo zaliva poplava
v stiski klonijo glave možje
mati za deco ugrabljeno plaka
mrtve vasi so in pusto polje.
Ti sveta sestra Bolečina
ponesi v čaši dragoceni
vse solze bednih božjih hlapcev
k Gospodu te prelepe zemlje.

Naj tudi kaplja s tega meča,
ki ljudstvo moje je odrešil
v Tvojo svetlo čašo kane.

—:—

V svetlem jutru so tihe doline
v tihih dolinah so božji otroci,
zemlja slovenska, božja lastnina,
zemlja slovenska Bog te obvari!

SKANDINAVKE. v. š.

Skandinavka kri ni več čisto germanska. Vendar so pa Skandinavci domače finsko in laponsko prebivalstvo skoraj popolnoma vsrkali, in je v skandinaviji germanski tip bolj izražen kakor na Nemškem ali Holandskem.

Lepota Švedinj je znana daleč naokoli. Krasna je postava in vitka, telo je stasovito, boki gibčni in nežni, kljub močnim kostem, obraz je lepo ovalen in ima večkrat prav fine poteze, koža je snežnobela, lica rožnata, oči svetlomodre in prijazne, ustnice fine. Ker so Švedi zelo gibljivi in vljudni, so jih imenovali »Francoze severa«; a od Francozov jih loči njih resni in hladni temperament. Res je pa, da so Švedinje zelo živahne, zabavne, in če jih je več skupaj, se nič ne razlikujejo od svojih južnih sester. A poznavalci pravijo, da je največji užitek poslušati jih, švedščina je zvonka in glasovita in se iz ust lepe dame še lepše sliši. Navaditi se moramo na »petje« pri govorjenju, ki ga pa slišimo večkrat tudi pri nas; med Nemci »pojejo« zlasti Švicarji. V družbi se vedejo moški in ženske izredno dvorljivo in prijazno, česar druge skoro nikjer ne opazimo. Ta posebnovrstna dvorljivost je pač tudi vzrok, da imajo Švede za neodkritosrčne, kar pa ni opravičeno.

Švedinja se zelo rada zabava, pa pri tem ne zgubi ljubezni do domačega življenja. Silno je snažna in snažnost v njenem stanovanju napravi na vsakogar najboljši vtis. Najlepše Švedinje so doma o Dalekarliji, švedski zibelki. Znani Chaillu, ki je jako veliko potoval, jih opisuje v svoji krasni knjigi: »V deželi polnočnega solnca!« Videl je tam veliko postavnih lepotic, med njimi mlade deklice, z ono posebno lepo snežnobelo barvo in obrazu, ki je glede na svežost, čistoto in prozornost ne najdeš enake nikjer: v mleku plavajoč jabolčni cvet. »Samo Švedinje se lahko ponašajo z onim čudovitim rožnim leskom, ki prehaja kot moten nadih tiho in polagoma v očarujočo belino kože in jih obdaja z ono svojevrstno učinkujočo mikavnostjo. Pridaj tej brezhibni barvi obraza globokomodre oči, kot črešnje rdeče ustnice, lepe zobe, bele vsled žvečenja smrekove smole, kot svila mehke lase, pa imaš podobo ženske lepote, kakor je v tej sestavi ne najdeš nikjer drugod.« Tudi na ženske v pokrajini Blekinge ima Du Chaillu isti siavospev: »Pravili so mi o lepoti tamošnjih žensk in je res tako. Prišel sem tja ob košnji, na polju sem jih videl, veličastne postave, pridno pregibajoče se sem in tja; ker je bilo toplo, so bile oblečene samo v srajco, privezane okoli bokov s predpasnikom. Glavo so si bile slikovito ovile z rdečo ruto; in čeprav je solnce neusmiljeno pripekalo na nezavarovane obraze, sem opazil vendar pri večini žen in deklet ono bleščečo belino in nežnost barve, ki jo vidiš le pri Švedinji.«

Zelo drugačni kakor aristokratski Švedi so Norvežani v bistvu popolni demokrati. *Norvežanke* so se že davno oprostile vseh tistih predsodkov, ki jih imajo za ženske dručod po svetu in ki omejujejo žensko prostost. Udeležujejo se političnega delovanja, udeležujejo se v umetnot: sploh, postale so v javnem življenju to kar moški. Po lepoti obraza in oblikovanju telesa zaostaja Norvežanka daleč za svojo švedsko sestro, četudi se dobijo tu in tam izredne krasotice. Splošno je Norvežanka precej velika, malo štorasta, obraz bolj štirioglat. Zmeraj se pa odlikuje po belini kože, živahni in zdravi rdečici lic in po mehkih, večinoma plavih, pa tudi temnih laseh. V njenem temperamentu ni nobenih finih stopnjevanj, vsako njeno čustvovanje je takoj silno močno. Če ljubi, začne takoj strastno ljubiti; če pa sovraži, sovraži temeljito. Velika je njena energija in pa zavest, koliko je vredna. Moderna Norvežanka bi bila drugim ženskam Evrope najrajši voditeljica v njih boju za oprostitev od moškega poveljevanja in od predsodkov časa; ni čuda, da je dosegla nekaj, česar druge Evropejke ne poznajo: pri poroki odloči ona sama, ali bo možu »zvesta in poslušna« ali pa samo »zvesta«. Sicer je to precej vseeno; kajti v zakonu itak naredi to, kar ona hoče. Zato ni čudno, da pride na Norveškem včasih do porok, ko sta se dotičnika komaj spoznala. Prez zaroke povesta svetu, ki je pa na to že navajen, da se imata rada in da sta mož in žena: pa je konec in mir besedi.

V izobrazbi pa Norveginja Švedinjo zelo nadkriljuje. Norvežanke so med najizobraženejšimi Evropejkami. Seveda pa živijo na skrajnem robu kulturnega pasu in zajemajo svoje znanje le iz knjig in časopisov; videle in doživele so le malo, večina, nikdar ni zapustila svoje gorate domovine. Zato se Evropecem zdi, da večkrat nimajo prave sodbe. Splošno je Norvežanka resna in precej molčeča, v nramnosti čista. Ljubezen rodbinskih članov med seboj je velika, o prepirih ni dosti slišati. Posebno otroke negujejo starši z veliko ljubeznijo in jih prav skrbno vzgojijo. V občevanju je Norvežanka skozinskoz vljudna in dostojanstvena, čeprav nima tistih izgajenih občevalnih oblik kakor jih ima Švedinja. Oblači se dobro in lepo, vendar ne tako elegantno kakor njena švedska sestra.

Danke pa svet bolj poznajo kakor njih severne sestre; pač zato, ker je Danska središčem kulture bližja: Danke dosti več potujejo, so veliko več videle in s tuji precej več obče-vale. Njih postava je splošno lepša kakor ona severnih Nemk; plavolasi tip je najbolj zastopan, so pa tudi črnolase in rdečelase. Poteze obraza so zelo različne; dosti več se ne da reči kakor da je Danka Norvežanki podobna. To

seveda ni noben poklon. Lepe Danke res niso, prav pogosto srečamo odločno grde obraze. Kar je pa lepili, so pa posebno lepe. Simpatične so pa zelo, ker so nenavadno pristrčne in ljubke. Nežne, dostojanstvene občevalne oblike so jim najbrž prirojene. Znana vljudnost Dancev gotovo ni samo uglasjenost, temveč pride od srca. Danka se obnaša prosto, neprisiljeno, prav kakor Norvežanka, in se je istotako otresla vseh zastarelih predsodkov in muh, kakor se jih je Norvežanka. Njene strasti so tako stopnjevane kakor pri Nemki; nenadnih hitrih skokov Norvežanke ne pozna. Je pa Danka tudi bolj mirna in hladnokrvna kakor Nemka. Mirna kri se pozna v vsem ljudstvu. Škandalov, neprijetnih prizorov in preprirov na danskih cestah ni; le redkokdaj se kdo spozabi. Občudovati moramo tudi otročnost in preprostost danskih žensk. Samo pogledati jih je treba, kako se vedejo na plešišču, kako veselo in zadovoljno, in vendar nikdar razposajeno; kljub vsej veselosti opazimo neko vzdržnost, ki zelo prijetno vpliva.

Najbolj značilna za Danko je njena individualnost; še bolj je pri ženski izražena kakor pa pri moških. Že na cesti jo lahko študiramo: nikjer ne boš videl toliko raznolike obleke kakor na cestah Kopenhagna, glavnega danskega mesta. Vedeti mormo, da je v Kopenhagnu zbrana četrtnina vseh danskih prebivalcev na eni točki in se tam vidi vse, kar je na Danskem doma. Tam dela vsaka ženska to, kar ji pač ugaja. Nobena ne vpraša, kako se njena sosedinja oblači, kaj dela in česa ne dela, kaj se uči, kaj veruje in kaj ima za prav. Vsaka vpraša samo le sebe. To je res prava osamosvojitve ženske in si jo lahko vzamejo vse druge za zgled. Ravno sedaj, ko smo govorili o ženskem kongresu v Rimu in ko se pojavlja na vseh koncih in krajih ženski preokret in želja po samostojnosti, bi nam bil stik z našimi severnimi sestrami, prav dobrodošel. Bilo bi le želeli, da bi se s pomočjo naših severnih rojakinj tudi pri nas izvršil isti preobrat v mišljenju o ženski, kakor se je tam gori. Glavno vodilo: stik z Norvežanko!

DEKLIŠKA.

Sladko in čudežno doni
v dolini melodija,
v dolini svetli zeleni
kjer tisoč mladih rožic spi
zakletih od davnine.

Doni kot bi pozdravljalo
te bele, rudeče rožice,
da bodo osvobojene,
da bodo solnce gledale.

Osebnost in ljubezen.

Genialni človek je vedno več ali manj osebnost in ljubitelj. Sam občuti, da ga obdaja nevidna moč, svetloba, ki se razteza v neizmernost duševnosti ali čustvenosti. Oni, ki hrepeni po duševnosti, stremi le po tem, da se njegova ljubezen razširja in razvije na okolico, dočim išče drugi in stremi zatem, da se njegovo čustvovanje udejstvuje. Prvi ne išče osebnosti, ker njega življenje hiti večnosti nasproti; drugi išče skupnosti — z Bogom, izražane v ljubezni.

Ljubezen, zamore kot osebno izžarevanje ohraniti osebnost, a jo istočasno darovati. Ker je oboje v nas najvišje, se naslanjamo v ljubezni na Najvišje,, na Boga.

Čim osebnejše mislimo na Boga, temveč ljubezni je v nas in tem jasnejše ga spoznavamo v zrcalu naše duševnosti. Brez ljubezni ne vidimo, ne občutimo Boga, in brez Boga ni duševne ljubezni! Bistvo človeka, ki je našlo Boga, zamore ljubiti v večnost; ljubezen, ki čuti v sebi večnost, preliva to večnost v vsako ljubljeno bitje, ker osebnost, iz katere izvira, vodi k večni osebnosti, kjer je prostora za vse drugo, le za omejeni »jaz« in za samoljublje ni prostora. Kdor vzraste iz samoljublja, se bliža božanstvu, ker v njem se bujijo vse vstvarjajoče sile. Nesebična ljubezen je vedno vstvarjajoča in posnema božje bistvo.

NAŠA HRANA.

7. Redilne soli.

Neprecenljive vrednosti za obstoj našega telesa, je hrana, ki vsebuje tudi mineralne snovi. Zelo važno je dnevno zavživanje takih jedi, ki so bogate na mineralijah, kakor: fosfor, apnenec, natrij, magnezija, železo. K tem prištevamo v prvi vrsti hranilne rastline, stebel in korenike, sploh vse, kar prištevamo k hranilnim zeljiščam.

Katera mati bi mislila nato, da je rakitičen otrok, ali otrok, čegar okostje je šibko, le vsled tega zapadel boleznim, ker je zaužival nepravilno sestavljeno hrano? Kako malo važnosti se polaga ravno tej točki naše prehrane: pravilno sestavljanje hrane. Ni zadostno, da dobi otrok ali odrasel zadostno količino jedi, da se najé do sitega, treba je primerno razdeliti jedi. Ne vedno eno in isto, ja danzadnem vedno ista jed. Redilne snovi in potrebne soli naj bodo razdeljene pravilno; narava sama je skrbela za različnost v prehrani, le nerazsoden človek tega ne upošteva, ker misli, da je to potrata in ker je neveden. Danzadnem eno in isto, brez programa, brez razdelitve hranilnih snovi, ko je bolezen v hiši, pa brž v lekarno!

Važno je vprašanje, katere soli so za naš organizem potrebnejše in varnejše. Za obstoj in sestavo okostja je potreben apnenec; pri dihanju tvoreča se ogljenčeva kislina, ki je za naše telo nepotrebna in se zato izloča, potrebuje natrija, ki pospešuje ta proces. Znano je že, kakor svoj čas povedano, da se nahaja v naši krvi železo. Zelo važno je toraj, da zauživamo jedila, ki vsebujejo železo.

V mleku se nahajajo vse te snovi v precejšnji meri. Druge jedi, ki dajajo telesu potrebne soli, so: špinača, solata, korenje, korenine, jabolka, jagode, robidnice, suhe smokve i. dr. Seveda, vsako hranilo vsebuje različno količino snovi. Iz sledečega popisa je razvidno razmerje apna in železa v posameznih hranilih:

	apno	železo
Med	6.7	1.2
Goveje meso	29	17
Grozdje	60	5.6
Krompir	100	6.4
Dateljni	108	2.1
Češplje	166	—
Rumenjak	380	10-24
Smokve	400	4.0
Jagode	483	8-9
Kravje mleko	1510	2.3

Razumna gospodinja bo proučila to razmerje, da bo skrbela za pravilno prehrano svojcev. Prepričati se mora sama, kaj mora opustiti in kaj upoštevati, in opazila bo sčasoma, kako vpliva pravilna prehrana na dušo in telo človekovo; to spoznanje ji bo olajšalo marsikatero težavo, ki ji dela preglavice.

Mnogo fosforja, 39%, se nahaja v kakao, v karfijoli, mandeljnih, in v rumenjaku (65½%) a tudi v kolerabi, čebuli, kumarci in špargelju. Znano je, da je fosfor potrebna snov, ki vpliva zelo na možgane, zato je zauživanje teh rastlin nujno potrebno.

Dognano je po izkustvih, da vzbujajo zavživanje hranil, ki vsebujejo večino kalija, znatno potrebo po zauživanju kloronatrija (kuhinjske soli) tako n. pr. ako bi se hranil človek večinoma s krompirjem, toda ta potreba odpade, ako se uživa mešana hrana.

V današnjih dneh se porabi veliko množino soli. zlasti možki ljubijo osoljene jedi. Čemu? Glavni vzrok tiči v nepravilni prehrani in preobitemu zauživanju le ene in iste jedi, ki vsebuje premalo mineralnih soli. Drugi vzrok: ker gre pri nepravilnem izpiranju in kuhanju gotovih hranilnih rastlin gotova množina soli v zgubo; tretji vzrok: preveliko poželjenje — ki izvira največkrat iz duševne nesamostojnosti — po prekomernem zauživanju prašičevine in pikantnih jedi, ki vodijo do nenormalnega zauživanja alkohola — do pijančevanja.

Prekomerno zauživanje slanij jedi je ne-spametno; zdravniško je dognano, da ima veliko boleznim svoj izvir ravno v preobitemu zauživanju kuhinjske soli. (Prašičevina, slaniki, prekomerno soljenje). Normalni človek, ki se pravilno hrani, ne čuti nikdar potrebe po slanij jedéh, ker je njegova kri zdrava in nepokvarjena.

8. Sadje.

Sadje ima radi vsebujočega sladkorja veliko hranilno vrednost. Že samonasebi je sadje vabljivo, upoštevajoč različne barve in oblike in prijeten aroma. Ko ugledamo lepo rudeče jagode, dišeče breskve, sočnato jabolko in črešnje, se zdi človeku, da sta solnce in zemlja združila vse bogastvo v to sadje! Čimbolj je razpostavljeno sadje solničnim žarkom, tem lepši in okusnejši je sad, to nam dokazuje južno sadje. Le škoda, da je sadje razmeroma drago, in si ga zato ne morejo privoščiti revnejši sloji v zadostni množini. Upajmo, da se bo dvignila sadjereja v teku časa na predvojno stopnjo, ker čimveč sadja, tem cenejši bo.

Samoobsebi je umevno, da je v sadju le malo maščobe ali nič, zato pa vsebuje kislino in že stopljeni sladkor, in sicer, kot spodaj razvidno:

	sladkor	soli	kislina	voda
Grozdje	16%	½%	¾%	78%
Hruške	12%	¼%	¼%	83¼%
Melona	7%	¾%	0%	90%
Jagode	4%	½%	1%	87%
Češplje	11%	¾%	¾%	81¼%

Kako blagodejno vpliva sadje na človeški organizem, ve le oni, ki to občuti, ki ne trpi na zaprtju in slabi prebavi vsled zauživanja sadja.

Premalo je še znan blagodejen vpliv kisline na živčevje. Zlasti duševni delavci bi morali biti o tem podučeni in bi morali zauživati mnogo sadja, zlasti jabolk.

Manj sladkorja, a zato večjo množino beljakovin, maščobe in škroba vsebujejo mandeljni, orehi in kostanji in sicer:

	beljak.	maščdra	ogl. kisl.	solj	voda
Kostanj	11%	3%	74%	3%	7%
Mandeljni	24%	52%	8%	3%	6%
Orehi	16%	57%	13%	2%	7%
Kokosov oreh	9%	67%	12%	2%	6%
Lešniki	17%	62%	7%	2.50%	7%

Koliko beljakovin, maščobe in škroba v primeri z mesom s 20% beljakovin?

Suho sadje je težje prebavno radi izgube vode pri sušenju, a zato ga moramo dobro zvečiti ali dušiti s primerno količino vode in sladkorjem. Dateljni so zelo redilni radi velike količine sladkorja, 70% ogljikovih hidratov (sladkorja in škroba); par orehov in nekaj dateljev dnevno več zaleže, ko preobilo zauživanje mesa, klobas in piva, kar je tudi cenejše.

Za zimski čas bi se morala sleherni gospodinja preskrbeti ne le s krompirjem in zeljem, temveč tudi s sadnimi mezgami in kompoti. V prodajalnah je vse sila drago, zato naj uporabi ugodne prilike poleti, da si nakupi večjo množino sadja. Prištediti bi si morala že vnaprej, za ugodno priliko, ko je sadje poceni.

Troje vrst sadja moram omeniti radi posebnih lastnosti: pomaranče, limone in jabolka. Prvi dve vrsti prištevamo k južnemu sadju, ki vpliva dobro zlasti ob mrzlici; a tudi zdravemu človeku dé dobro sok tega sadja, če ga zmerno zauživa; le premalo mislimo na njega dobroto. Manj vira in več limonade, da se prepreči marsikatero nepotrebno zlo.

Manj sočno a domače sadje so jabolka, ki se lahko hranijo čez zimo. Zelo priporočljiva so, ker njih sok je dober pomočnik pri prebavi. Star pregovor pravi: Kdor pojé vsaj eno jabolko predno leže, dobro spi in ne potrebuje zdravnika. Tudi tega sadja naj ne manjka v gospodinjstvu; nakupi si jabolka, ko jih je mnogo na trgu, ker takrat so najcenejša. Kakor krompirju, tako raste tudi jabolkam v zimskem času cena, zato porabi ugodno priliko!

RAZGLEDI.

VSAKDANJOST.

Vsakdo, komur je narava podelila bistro oko — govorim o duševnem očesu — vidi in opazi marsikaj, kar ostane drugim prikrito, kar prezrejo, ker so vsakdanji, vedno vsakdanji in jim ni niti volja, povzpeti se iz te vsakdanjosti.

Če le potiplje bistri oko okolu sebe, pa se mu nudi prilika, da se začudeno vpraša: čemu vse to? razširi se mu zenica, zgrbanči se mu čelo, zaboli ga v srce. Opravičevati skuša sebe in druge a joj, čemu opravičevati, ko se znova — pa prav kmalu zopet dvigne prah — zopet oni zbudljaj, da krvavi srce.

Ko bi zamogel človek posvetiti v vse kote in vso razkrinkano gnjilobo pobrati in jo razbliniti kakor peno v prazen nič, ali še lepše: ko bi zamogel nekdo, ki ni nikdar vsakdanji — kedo? razsvetliti v vsa ona srca, ki ne znajo biti nikdar praznična — mogoče bi še solnce prijaznejše sijalo.

Posvetimo za enkrat le kot vsakdanji ljudje v prvo inštanco, v družinsko življenje. Proza, sama proza. Nezadovoljni obrazi, trdi, vase zaprti, ali pa kričavi, zadirajoči, gospodujoči. Vsega v izobilju, le miru iščeš zaman, nebrzdanega, čistega veselja ne bi našel skoro niti pri otroku, ker bogve, kaj mu greni življenje? Čemu vse to? Odgovor bi bil pretrd, če odkritosrčen.

A čemu v družini nezadovoljen izraz v obrazu? Čemu izgine smehljaj, ki se ga kaže svetu kot maskirano notranjost, ko se čuti človek doma neoviran, kjer sleče počestno, navidezno prazničnost? Vsi tesni okovi formalnosti padejo, ko vrže nase prijetno haljo domačnosti; a s temi okovi pade tudi vsa ona ljubeznjivost, ki smo jo dolžni drug drugemu, kot skupno živeti ljudje. Tista formalna ljubeznjivost, ki pride tako redko iz srca, ki je le navidezna!

Ko srečaš člane družine v družbi, kako vse drugače je medsebojno občevanje kot doma! Tesnoba, sovraštvo izgine radi drugih, a ne iz obzira drug do drugega. Mož in žena, brat in sestra iščeta zavetišče in razvedrila drugje, mesto v lastnem domu, v veselem, medsebojnem razumevanju.

Dom naj bi bil kot rodovitna gredica, kjer skali in uspeva le veselje, medsebojno zaupanje in obzirnost, cvetke, ki vlivajo v človeka veselje do življenja; zatisnejo mu pečat odkritosrčne ljubeznjivosti in uljudnosti, ki bi ga dvignila iz gole vsakdanjosti. In tedaj ne bi bila porabna maska ljubeznjivosti v občevanju s svetom.

POKLIC GOSPODINJE NA KMETIH.

Dobra gospodinja podpira hiši tri ogle, pravi naš pregovor. Tega se zaveda vsak, ki gleda krog sebe z odprtimi očmi. Žena, ki je znana kot dobra gospodinja, ne potrebuje druge hvale, ker so v tej njeni lastnosti združene vse vrline vzorne soproge in matere. Dobra gospodinja bo vedno skrbna soproga in ljubeča mati, ker ji je blagor vseh članov družine enako pri srcu. Težke so dolžnosti, ki jih sprejme nase žena, ko postane gospodinja zlasti na kmetih. Medtem, ko njena vrstnica v mestu opravlja dela v kuhinji, v sobah in pri šivanju, čakajo nanjo poleg teh še najrazličnejša opravila v hlevu, vrtu in na polju. Kaj čuda, če ta ali ona žena pri tolikih poslih zanemarja včasih svoje dolžnosti kot mati in soproga ali, da poželi po navidez udobnejšemu življenju svoje sovrstnice v mestu; pravim: navidez udobnejšemu, kajti pod plaščem udobne zunanosti se često skriva bodoče trnje vsakdanjih skrbi, morečih prevar in drugih, kmetski gospodinjini največkrat skritih težav. Žena, ki se je za svoj poklic kot gospodinja primerno pri-

pravila, ki si je razbistrila razum, oplemenila srce in ojačila voljo, bode z božjo pomočjo premagala vse težave ter z ljubeznjivo požrtvovalnostjo osrečevala svoje drage.

Oglejmo si stvari, na katere bi morala misliti deklica že predno »postane gospodinja.« Žena, ki dobro kuhati zna, drži moža doma, sem čitala nekje na nekem kuhinjskem prtiču. Vsakdanje skušnje nas res uče tako. Če boš stregla možu in družini z res okusno pripravljeno hrano in boš skrbela, da jo primerno menjaš, bo mož ostajal tudi ob nedeljah in praznikih rad pri večerji ter si ne bo hodil hladit jezo nad neslano, nekuhano in neokusno hrano po gostilnah. Nauči se dobro kuhati, predno misliš postati gospodinja, sicer boš doživela marsikatero bridko urico. Opazuj mater, skušaj jo ob priliki posnemati. Matere pa naj bodo pametne ter naj puste, da odrasla hči prime za kuhalnico ter včasih sama poskusi. Ako je prilika, naj nikdar ne zamudi, dati hčeri priliko, da pogleda v svet ter opazuje gospodinje, kuharice, ki znajo kaj več kot ona. Ne velja več izgovor, da kmetsko dekle ne sme znati več, kot je znala mati. Svet napreduje, vsak dan prinese kaj novega, koristnega pa tudi škodljivega, oboje je treba poznati, eno, da se z njim okoristimo, drugo, da se mu izognemo. Marsikatera mati se nadalje izgovarja: »Nimamo časa. Če dam hčer, da se mi kaj nauči, kdo mi bo pomagal doma.« Včasih imajo taki izgovori res nekaj stvarne podlage. Pa pomislimo, da škodo, ki jo bode občutila deklica v poznejšem življenju, se ne more niti oddaleč primerjati s tem, kar bi potrosila, če bi si za nekaj časa najela dekle, da se da hčerki prilika, naučiti se čemu. Dobra, spretna kuharica pa še ni dobra kmetska gospodinja, manjka ji še mnogo. Oskrbovati mora domače gospodarstvo in dajati domači hiši prijetno lice. Treba je iti v hlev, na vrt in tudi na polje. V hlevu mukajo pridne kravice, v svinjaku pa krulijo prašički, po dvorišču se sprehaja pernata gospoda. Tudi tem mora znati gospodinja postreči, saj je znano, da se krava pri gobcu molze in da vsaka gospodinja ne zredi za dlan debelega špeha. Pa tudi razne bolezni napadejo ubogo živinico; tu je treba zopet razumne, zvedene gospodinje, ki si bo vedno znala pomagati tudi v najtežjih zadregi. Lepo urejeni vrt je kras vsake kmetijske hiše, a ne samo to, nego tak vrt nudi vedno dovolj zelenjadi, zlasti pri nas, ko je milejše podnebje, ki prinaša v kuhinjo prijetno menjavo. Tudi v vrtnarstvu torej, zlasti v gojenju zelenjadnih rastlin, naj bi bila gospodinja kolikortoliko izvedena. In ker je treba sem ter tja pogledati tudi na polje, osobito v hišah z manjšim gospodarstvom, mora poznati in razumeti vsaj vsa lažja dela na polju. Kranjske in štajerske žene opravljajo celo težja poljska dela; one kosijo, orjejo, kopljejo itd. Seveda, da presesegajo taka dela njene slabe moči, da je nekaka mučenica, zato pred časom obnemore. Ne bi bilo prav, da bi silili tudi naše ženstvo k pretežkemu poljskemu delu. Ohraniti ga moramo čvrste, čilega! — Naši domovi naj bi bili tudi vabljivi in prijetni; zopet nova skrb novo delo za gospodinjino. Ako hoče, da je povsod vse snažno in redno, mično in lično; kolike spretnosti, koliko dobrega okusa je treba; pa tudi železne potrpežljivosti, da ne vzkipi in pusti v miru vse, ko ji družina komaj pospravljeno stanovanje nanovo zamaže in razmeče vse povprek. Le točen red, kateremu sledijo vsa dnevna opravila, ti bo tu pomagal. Zvesto porabi vsaki dan določen čas za dnevno snaženje, bodisi v kuhinji, sobah ali drugod. Določi si gotove dni, v ka-

terih podvzameš temeljito snaženje vseh prostorov. — Vsak predmet imej svoj določen prostor, ki ni ga menjati poljubno. Obleka in perilo ostane trpežnejše in ličnejše, če z njim pravilno ravnaš. Koliko Lir gre po nepotrebnem iz žepa za novo obleko in perilo, ko bi lahko še shajala s starim, če bi ga znala lično in trpežno zapirati. V deževnih dneh in v dolgih zimskih večerih bi gospodinja marsikaj sama zgotovila, če bi znala. Naj naše mamice, zlasti pa očetje, nikar ne mislijo, da je dovolj, če se zna hčerka spretno sukati okoli ognjišča in v hleyu. Vsaka bi se morala vsaj toliko priučiti šivanju, da bode znala izvrševati sama navadno domače perilo, zlasti otročje. Prihranila si bo s tem marsikatero Liro, ki bi jo sicer morala dati šivilji. Opravljati taka in slična opravila, spretno in razumno, bi morala znati vsaka deklica, ki misli stopiti v zakon. Vendar bo s tem zadočila komaj prvi manj važni polovici svojega poklica. Gospodinja je tudi mati, vzgojiteljica svoje dece. Poklicana je, da se bavi z najvzvišenejšo umetnostjo na svetu, z vzgojo otrok. Domača hiša je prva učilnica, mati — prva učiteljica. Ako se dete v rojstni hiši ne vzgoji v dobrega človeka, pozneje ne pomagajo nobeni nauki, nobene šole. Z materinim mlekom pijejo otroci takorekoč tudi težnje, nagnenja in strasti njenega srca. Mati je otrokom vzor, ki ga posnemajo tem rajše, čim bolj so ji vdani. Materini nauki in njen zgled se vtisnejo tako globoko v otroško dušo, da jih navadno ne zbrise nihče več. Večkrat je od matere odvisna časna in večna sreča njenih otrok. In kako se zanemarija v današnjih dneh tudi ta preimenitna dolžnost, nam pričajo bridke tožbe in trpki zgledi naše, čestokrat že zelo zgodaj, tako zelo pokvarjene mladine, žal tudi na kmetih. Nasprotno ni lepšega, ni plemenitejšega veselja za starše, kakor pridni in dobro vzgojeni otroci. Oni so najboljše pričje, da je vladal v družini red v smislu božjega in človeškega prava. Taki otroci grade na podlagi, ki jo nesejo iz doma s seboj v svet, naprej in so neprecenljive vrednosti za javno življenje. Dobra domača vzgoja vstvarja temelj za šolsko vzgojo in jo obenem izpopolnjuje. Rodbina je torej korenina vsakega socialnega blagra, pa tudi zla. — Treba je začeti v rodbini, če hočemo doseči zboljšanje sedanjih družabnih razmer. Na materah je ležeče, kakšen bo ljudski rod. Kadar stopa dekle pred oltar, mora vedeti, da jo čakajo težke dolžnosti, vredne, da jim posveti celo življenje. O, da bi naša dekleta pomislila tudi na to in ne silila kar tja v endan v zakon, koliko lepše in ugodnejše bi bilo na svetu.

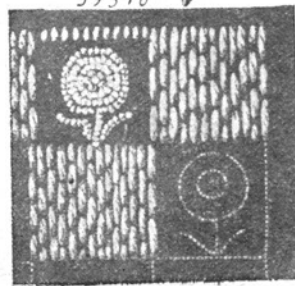
Kakor razvidno, čakajo naše gospodinje zares težke dolžnosti in moreče skrbi. Dobra gospodinja pa tudi v delu ne pretirava, privošči sebi, svojim otrokom in poslom primerne odmora. Poleg tega treba vsakemu, torej tudi gospodinjini včasih koristnega, duševnega razvedrila, sicer človek prehitro omaga, se obrabi in naveliča. Saj je treba materi gospodinjini čestokrat velikega samozatajevanja, da si ohrani mirno in veselo srce. Mnogokrat nastopijo za družino hudi dnevi, polni skrbi in bridkosti. Gospodinja dela neumorno, se trudi od zore do pozne noči, pa se vendar ne more izklopiti iz nadlog. Vrh tega se pojavi še kaka opasna, dolgotrajna bolezen in stroškov ni konca ne kraja. Tu ji pomaga le potrpljenje in zaupanje v božjo pomoč, ker vztrajnost prebije končno vse zapreke in nevihti sledi vendarle solnce. Naj si bo gospodinja še tako večča in izurjena v vseh stvareh, vendar se mora še vedno izpopolnjevati. Svet stalno napreduje, skoro vsaki dan nam prinaša no-

ve izume ali staro popravlja in spopolnjuje. Znanosti se na korist človeštva vedno lepše razvijajo. Vse to se zbira v knjige in časopise, da je možno vsakomur okoristiti se za življenje. Dobra knjiga je najboljša prijateljica. Gospodinja, ki hoče napredovati, rada prebira o prostem času knjige in časopise, pa ne samo take, kjer se on in ona končno dobita nego predvsem resne in poučne knjige. Dobra gospodinja rada sprejme iz njih dober svet, zve mnogo lepega in zanimivega. Ona ne zamestava najnovejših iznajdb, pa tudi ne posnema vse od kraja. Modro izbira in si obdrži od starega, kar je dobro, od novega sprejme le to, kar je zares koristno. Dobri gospodinji je v resnici treba bistré glave, urnih rok, plemenitega srca in vesele narave, potem dela vse okoli nje z veseljem in vztrajno.

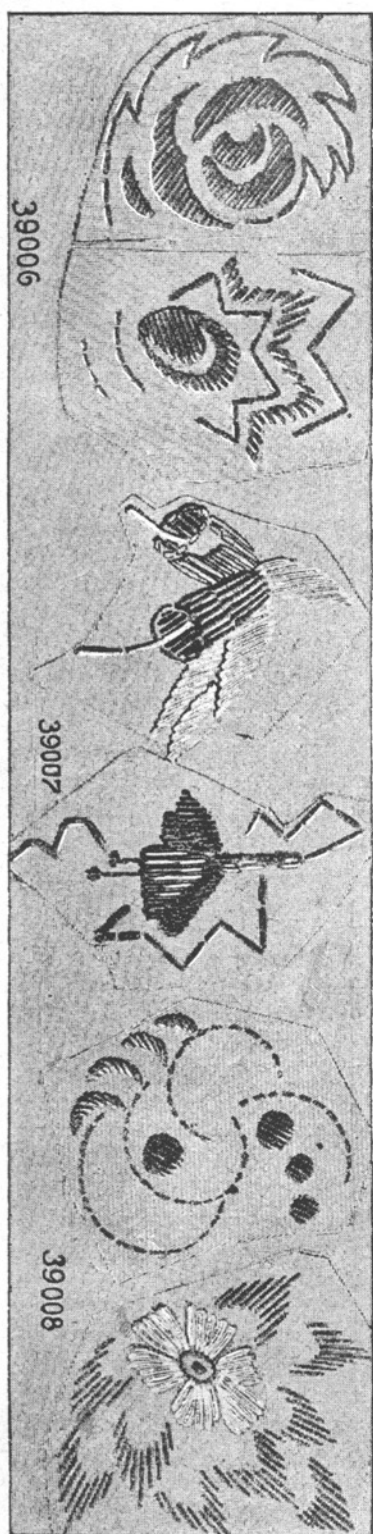
MODA.

19661 (J) Jesenski kostim; jopič širokorokavni s pasom. Na željo kroj po meri.

39370 (V) Jesenska enostavna obleka z vezanjem. Na vzorcu za vezenje je razvidno, da je sestavljen iz vezanja z volno in s perlami. Vzorec je lahek in si ga malo spretna roka lahko poveča. Po naročbi se vdobi kroj po meri s vzorcem za vezenje.

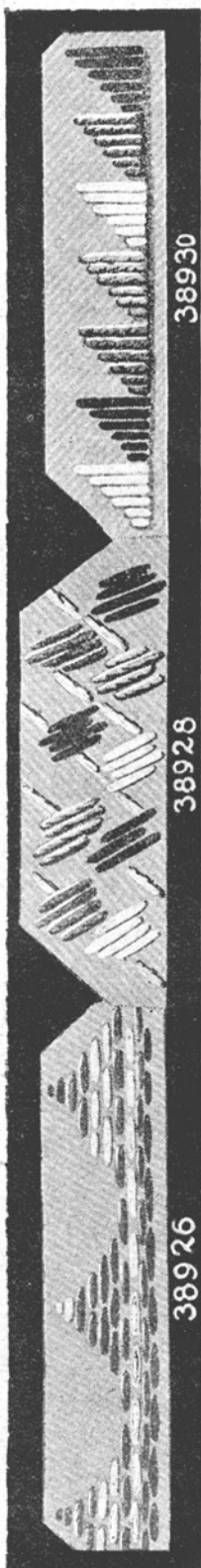

39006 K, 39007 K, 39008 K. Motivi za jesenske obleke, ki se lahko vežejo v več barvah, a vedno v primeren tonu k barvi obleke.

ZDRAVJE.

O sušici.

Najbolj razširjena bolezen današnjih dni je to. Koliko žrtev zahteva letno? V Evropi približno milijon

ljudi. V nekaterih pokrajinah, iz posameznih krajih umira neverjetno veliko število jetičnih. Kaj je vzrok temu? Mnogo je vzrokov; neizprosni boj bi jim morali napovedati, a zdi se, da silijo ljudje nevede in nehote tej bolezni v naročje vsled neprevidn., nevedn., vsled prenešnega dela ali slabe, neprimerne hrane, ki je posledica uboštva, skopuštva ali nerazsodnosti, in tudi vsled nezdravega, brezsolčnega stanovanja.

Pod sušico ali jetiko razumemo razpad pljuč po tvoritvi majhnih vozlov, v katerih se zbirajo in vgnezdijo bakterije jetike. Brez pljuč ne bi mogel človek dihati; bolna pljuča ovirajo pravilno dihanje, zato je na pljučih bolan človek podvržen počasnemu, dolgoletnemu ali pa naglemu hiranju, ki drevi ali leze brezpogojno smrti v naročje.

Sveta dolžnost vsakega človeka je, da si ohrani pljuča zdrava. Glavni znaki jetike so: nepravilno dihanje, krvavenje, ki je posledica razpadanju žil, votline v pljučih (zato votel odmev, ako se tolče s prstom po prsih) razdražljiv kašelj, pojemanje teže, obolenje jabolka, želodčne in črevesne bolezni, ponočno potenje itd. itd.

Razločujemo več vrst pljučnih bolezni: pljučno šibkost, vnetje pljuč ali pljučnico, sušico, pljučno krvavenje, gnitje pljuč in pljučno kap.

Na pljučni šibkosti trpi večina ljudi, ki so slaboravni, duševni delavci, ki se pre malo gibljejo, tudi ljudje s srčno napako, toraj vsi oni, ki so plitvih prsi vsled nezadostnega gibanja in večnega sedenja.

Vnetje pljuč je smrtonosno, ako se prenapolnijo pljuča s krvjo in pljučni mehurčki z vodo in krvjo, vsled česar je ovirano menjanje zraku. Prvi znak vnetja pljuč je mrzlica, kateri se kmalu pridruži stransko zbadanje in kratko dihanje, pozneje kratko pokašljevanje s krvavimi pljunki. Ta bolezen napade človeka nenadoma a se včasih izvije iz bronhialnega katarja, ki traja včasih več tednov. Pljučnica je nevarna zlasti otrokom, starčkom in pijancem. Po prestani krizi, ki traja od pet do devet dni, pojema mrzlica.

Zdravljenje pljučnice.

Pri tej bolezni je treba previdnosti. Prevelika izprememba v temperaturi je škodljiva. Bolnik naj zaživa limonado, vodo kuhanih, posušenih jabolk, sveža jabolka. Takoj ob pojavu mrzlice treba izčistiti črevo. Zrak v sobi bodi čist, pernice se odstranijo da ne povečajo potenja, v zmanjšanje toplote napravi bolniku polživotni obkladek (zmoči prt v 20° do 25° C topli vodi, vzmi g naglo in ovij okolu telesa; da se ne premočijo rjuhe, ovij bolnika še v plahto, ki jo že prej položi pod bolnika), in mrzlejši obkladek pod kolenom. V prvem hipu bolezni je boljše opustiti obkladke na pljuča; hladno, ne mrzlo umivanje hrbta, obkladki na glavo so bolj prikladni in priporočljivi. Ko se bolniku katar že odpušča, napravi mu polukopelj (sedečo) v 35° C topli vodi, drgaj (frotiraj) ga po životu z gorkimi rokami in dolivaj polagoma mrzle vode, da se kopelj ohladi do 28° C a bolnik se ne sme med tem časom dvigniti iz kopalnice. Nato položi mokrega bolnika v posteljo, pokrij ga s toplo odejo, za hip s pernico, da se hitro segreje. To umivanje in drganje ne sme trajati več kot 3 minute. Ko odneha mrzlica in ko je kašelj močnejši, pokladaj na bolnikova prsa gorke obkladke (kis z vodo pomešan), ki jih menjaš vsake tri ure, a ne da bi bolnika odkrila. Ti obkladki olajšajo kašelj, katar se razpušča, ozdravljenje se hitreje bliža. Pozneje sledijo sedeče

kopeli s polivko na hrbet, vroče nožne kopeli, polživotni ovitki po noči in dobra, tečna hrana.

Sušica je najnevarnejša in najbolj razširjena pljučna bolezen. Mlade ljudi napade kaj rada, še posebno, ako so prestali naglo pljučnico. Katar v pljučih, to so ugodna tla za bakterije. Kaj često se dogodi, da vdihaajo zdravi ljudje ta bakterije a ker ne najde ugodna tla, se ne vgnezdijo; tem nevarnejši je slabokrvnim ljudem — ljudem, šibkega organizma.

Sušica se širi naglo ali pa prav polagoma. Dolgotrajni katar je začetek sušice, a v tem katarju ni še vedno simptom za jetiko. Bolnik, ki je v nevarnosti, je nervozen, slabokrven, toži o utrujenosti in želodičnem motenju, a nihče ne misli takrat na pljuča. Ko je že prepozno, se zavedajo svoje nevednosti, lahkomišljenosti.

Sušica ni neozdravljiva bolezen, ako se pravočasno in pravilno prepreči razvoj bakterij. Velike skrbnosti in razsodnosti je treba pr tem, ki pa navadno primanjkuje domačim pomočnikom in bolniku samemu. Mnogo je slučajev, ko narava sama zaceili rane; ako je organizem v dobrem stanju, tedaj podpirajo pljučna tuberkulozna gnezda in bolnik je izven nevarnosti.

Zdravljenje.

Predvsem je skrbeti, da bolnik vdihava čist zrak — gorski ali gozdni — da se primerno giblje in okoplje. Hrana bodi lahka, vegetarianska. Ako se je bolezen že ukoreninila in povzročuje bolečine, tedaj naj bolnik leži na prostem, na verandi, ki je v zavetju; masiranje upliva ugodno, zlasti zračne in solne kopeli. Pri nočnem potenju operi bolnika z vodo in kisom (namoči gobo v tekočino, ožmi jo in operi bolnika po životu). Potrebna je toplejša obleka, močno dihanje na prostem in neseksualno življenje. Jetični človek naj spi sam v sobi pri vedno odprtem oknu. Nikdar naj ne pljune na tla ali v žepni robec. Ima naj vedno pri sebi higijenično posodico za pljuvanje. Ko se izmeček jetičnega človeka posuši, je zelo nevaren in pravi prenašalec bakterij.

Zalibog jih premnogo umrje na jetiki radi slabe pozornosti in nepravilnega zdravljenja. Kreosot, vino in meso je pogubonosno za jetičnega človeka; sadje, sadni sokovi, mleko, med, solnce, zrak, to so edini pripomočki ki ga vodijo do ozdravljenja, ako ni že prepozno.

Ljudje, ki so podvrženi že razviti, neozdravljivi jetiki, naj se nikar ne poročijo. Čudno je, da ravno taki silijo v zakon. Mogoče so toliko nevedni, ali brezvestni, da ne slutijo ali nočejo slutiti, da s poroko ugonobijo sami sebe in uničijo še drugo bitje in tretje... Velikodušna je ženska ki se odreče zakonski — sreči, ne, nje na dolžnost je, da se odreče, da prepreči razširjenje te neprijetne bolezni, ki liki sovražni kači zastruplja vedno ma zdrave sokove.

Pljučno krvavenje se poraja navadno pri jetiki, a včasih tudi pri srčni bolezni, nepravilnemu perilu in infekciji. Včasih zamore biti smrtonosno.

Bolnik naj leži raztegnjen in naj nikar ne govori. Na prsa mu stavi gorke, kisove obkladke in noge ovij prav gorko; dobro dé tudi obkladek pod kolenom. V sobo mora zrak, bolnik naj uživa le mleko, grozdni in jabolčni odcedek, a v malih količinah. Pri pravilnem postopanju je upati na ozdravljenje.

GOSPODINJSTVO.

O ČIŠČENJU STANOVANJA.

»Preveč besed,« vzdihne katera. Kedo bi vedno isto matil? A nič ne de, ker vem, da bo marsikateri dobrodošlo, ako podrobno razpravljamo, kako naj se uporabi čas, določen pospravljanju in snaženju stanovanja. Saj mnoge, zlasti mlade gospodinje, si ne vedo kako pomagati; preobilica dela jih tako omami, da ne vedo, pri čem začeti. Čas je zlato, zato urno na delo, da ostane prosta urica za oddih, za svobodno uporabo.

Kedaj pospravljamo kuhinjo? Ker je zjutraj prav dovolj dela po sobah, na deželi pri živini, na polju itd. pospravi skrbna gospodinja, snago ljubeča služkinja kuhinjo, predno leže spat; po večerji pomije posodo, posmete, pobriše prah in spravi vsak predmet na svoj prostor. Zjutraj, ko vstane, je vsaj kuhinja v redu, zato gre drugo delo hitreje od rok.

Pospravljenje sprejemne oziroma jedilne sobe. Takoj, ko vstaneš odprti okna, da si izčisti zrak in to poleti in pozimi; čim več kisika, tem svobodnejše dihanje. Potem dvigni prte, stresi prah iz njih, skrtači in spravi jih med pometanjem, škrtiči zofo, fotelje in pokrij vse, da se ne praši pri pometanju. Stolci in druge predmete postavi na mizo ali jih nesi v sosedno sobo, da neovirano pometaš. Tudi preprogo odstrani, potem, ko si jo okrtičila. Zavese dvigni visoko, da se ne pokvarijo med pometanjem. Najprej pometi pod omarami in v kotih s kratko metlo, potem z dolgo po sobi a vedno proti vratom. Pobarvana tla obriši s cunjjo 2—3 krat v tednu, parkete okrtiči in obriši vsaki dan z mehko, volneno ali sukneno cunjjo. Po potrebi namaži parkete z voskom. Potem, ko se je prah polegel in so tla že čista, postavi zopet pohištvo na svoje mesto, obriši temeljično vsak predmet z mehko cunjjo, ki jo večkrat otresi a nikar v sobi. Ne zabi pa okna, vrata in slike, na peč in luč; prah mora izginiti iz vsakega predmeta a ne samo na strani, ki se jo vidi, tudi skrita mesta morajo biti čista. Sleherni predmet mora govoriti o skrbni, ljubici roki, ker vsak predmet, ki ga je izdelala človeška roka, je vreden pozornosti. Mnogo dela, kaj ne? Vse gre hitro od rok, ko se človek priučiti natančnosti. Predmetu podaljšaš trpežnost — ker prah razjeda — a ti sama pridobiš pri tem nekaj srčne izobrazbe. »Srčne izobrazbe?« vprašaš, »smešno, prah pa srčna izobrazba, kako se to ujema?« Ni tu mesta, da se poglabimo v to vrašanje, a le par besed: roka briše, čisti, v vsak kotiček sežejo prsti, da izgine sled prahu, a nobena ne misli, ko izvršuje to delo, da se tudi v njenem srcu pri tem budijo čednosti: ljubezen, potrpežljivost, samozafajevanje. Le površna, nepotrpežljiva, vihrava narava briše prah brezskrbno, brez prave ljubezni do predmeta, do srage. Lahko delo je to, a zahteva trdne volje in vztrajnosti. Kdor vztraja do konca pri neprijetnem ali navidez malenkostnem delu, bo vztrajal tudi pri težjem, naporu, ker v njem raste moč, brez katere bi v življenju premnogokrat zašel v stiske, iz katere se ne bi zmotal zlahka. —

Kako pospravljamo spalno sobo? Predno izstopiš iz spalne sobe, odprti okna in odkrij postelje, da se temeljito prezračijo posteljno perilo, odeja in žimnica. Šele po zaitruku pospravi jih, žimnico preobrni, blazine zrahljaj, odeje otresi, ker se nabira vedno prah v njih, pred posteljno preprogo očisti in skrtači. Posebno skrbno očisti umivalnik in umivalno posodo. Pri tem rabi dve brisači: eno za kozarce, drugo za skleda in umivalni

kovo ploščo. Vse se mora lepo bleščati. Brisače razobesi da se posušijo, potem jih spravi v zato pripravno torbico. Bolj primerno je umivanje v kopalni sobi, ki bi morala biti v vsakem stanovanju, ali v kuhinji. Tako si prihrani delo in umivalnik ostane vedno lep, ki se je dandanes že spremenil v toaletno stojalo s predali (Psyha.) Ponočno posodje ne zanemarjaj.

Enkrat v tednu odmakni opravo in obriši med tednom nabrani prah, fotelje, zofo ali otomano stolci in skrtači vse gube, visokostoječe ali viseče predmete obriši z dolgoročno metlo, odstrani pajčevino, osnaži okna, vrata in vse kote, očedi ključavnice in če potrebno tudi šipe. Preprogo, če ni velika, stepi na prostem; z vodo razredičen salmjakovec osveži barvo preproge in odstrani prah, ako jo drgaš s krtačo v tekočini namočeno. Zastarelo, zanemarjeno umazanost nočne posode odstrani s žvepleno kislino, ki jo vdobiš v mirodilnici, a bodi pozorna, ko jo rabiš; par žličk zadostuje, posodo operi s staro metlico, ker novo bi razjedla kislina. Po uporabi spravi steklenico na varno, da ne pridejo otroci do nje.

Kako čistimo šipe in zrcalo?

Predvsem odstrani prah iz okvirjev in šip, ki jih nato odrgni z mokrim, časopisnim papirjem, potem s suhim. Lepe postanejo tudi šipe, ako jih opereš z vodo, kateri si dodala malo špirita. Če nimaš pri rokah časopisnega papirja, je najbolj primerna flanelasta cunjja ali mehka goba. Naposled poliraj šipe z mehko, suknenno cunjjo, da zadobijo naraven blesk. Ne čisti nikdar šip, ko jih obseva sonce, ker se pokvarijo.

Zrcalo čisti z mokro gobo, ki jo pred uporabo izžmi, da ne zaide mokrota pod okvir; dodaj vodi nekaj špirita in poliraj nato zrcalo s suho, mehko, suknenno cunjjo.

Kako čistimo krtače.

Postavi krtačo — a le plast, ki je zamazana, in ne vso krtačo — v mlačno, sodno vodo, ali v vodo, kateri si dodala salmjakovca; (1 del salmiaka, 8 delov vode) ko je krtača čista, preplakni jo v čisti vodi.

Na isti način očistiš glavnike.

ZANIMIVOSTI.

O poklicu deklce in o šoli.

Na Dunaju so imeli začetkom letošnjega junija zborovanje, kjer so se posvetovali o izberi poklica, zlasti za deklce. Prišli so na zborovanje najboljši strokovnjaki, moški in ženske, prišlo je pa izredno veliko občinstva, dokaz, kako zanima to vprašanje danes tudi širše kroge. Predsednica Aly Schwarz je v izvrstnem predavanju pokazala karakteristiko ženskega poklicnega zborovanja, povedala dosti doživljajev, pokazala slabosti in pomanjkljivosti, ki jih ima deklška vzgoja še danes. Zlasti je opozarjala na krivdo staršev, ki veliko premalo pazijo na izbero poklica za deklce; pač zato, ker smatrajo poklic za hčerko le za provizoričen, saj se bo pozneje itak omožila. Ker so govorili ravno o poklicu, je dr. Adler svaril zlasti pred napako, ki jo napravimo večkrat; če otrok ni tak, kakor bi si želeli, in čuti sam, da je manj vreden, mu tega čuta nikdar ne smemo pokrepiti, pač pa moramo skrbeti za to, da se otrok te sodbe znebi. Kot prepričevalen dokaz je navajal levičnike, ki imajo čut nespretnosti in nerodnosti skoz vse življenje; take ljudi moramo zmeraj le opogumljati.

Voditeljica meščanske šole dr. Olga Täuber je go-

vorila o pouku sploh in o reformah, ki so jih vpeljali na Dunaju. Rekla je, da bistvo reform ne obstoji v porazdelitvi pouka okoli enega predmeta ali okoli enega doživlja, kakor se to na prvi pogled vidi. To so samo vnanjosti, sredstvo za namen; namen sam pa, ki se mu moramo posvetiti v šoli z vsemi močmi, je *vzgoja mladine k veselju do dela, k samostojnemu mišljenju in delovanju*. Mi podpišemo ta izvajanja z obema rokama; mi učenca ne smemo ubijati z vpitjem in dvojkami, temveč radi ga moramo imeti, mu vzbuditi zanimanje za predmet, mu vcepiti veselje do dela in mu dati pravo metodo za naporno pot življenja. To je namen šole in takoga mi razumemo.

Moške poteze pri ženskah.

So ženske ki imajo nekaj moškega na sebi, čeprav ničesar bolj ne sovražijo kakor take ženske, ki hočejo moške v vsakem oziru posnemati. Teh moških potez v svojem značaju taka ženska sama ne vidi in jih vidi po delgem opazovanju šele drugi. In hude so včasih, če jih na to opozorimo. So majhne poteze samo, a so značilne. Taka ženska ostri svinčnik enakomerno, kakor moški, dočim ostrijo ženske navadno neenakomerno in topo. Tudi način, kako taka ženska zabije žrebelj, je moški. Udari ga naravnost na glavico in ga zabije, dočim navadno zabijajo poševno. Brusi britvo svojega očeta ali soproga; drugim ženskam se to ne posreči, kakor imajo sploh nekaj strah pred ostrimi predmeti. Zna dobro žvižgati in rada žvižga; tudi druge ženske žvižgajo, a ne tako. Zamašek zna izvleči tako, da lahko tekmuje z vsakim natarjem. To vemo pač vsi, da se ženske tega nekako bojijo; le pogledjmo, kako rade oddajo zamašene steklenice piva komu drugemu. Naša ženska pa ne tako. Tudi v metanju žoge se bistveno razlikuje od drugih. Rada bere pustolovske in detektivske dogodke; to delajo tisoči drugih žensk tudi, a skrivaj in si ne upajo povedati. Ona pa odkrito prizna, da ima pri branju takih dogodb največjo zabavo in največji užitek. Tako dobimo polno takih malenkostnih znakov, ki pa kažejo skupaj moški značaj ženske.

Ženski želodec.

V neki angleški knjigi »Hrana ženske,« ki vznemirja danes Anglijo in Ameriko, trdi pisatelj, da ženske več jedo kakor moški. Ta ugotovitev bo privabila pač marsikaki gospodinjki bridek nasmeh na ustnice; saj vemo, koliko si v tem oziru ravno ženske lahko odrečejo. Najprvo pridejo otroci, potem mož in prav na koncu, ko so otroci in mož že odpravljeni, gleda mati in žena nase, če je sploh še kaj ostalo. Če opazujemo obitelj pri obedu, lahko opazimo, da gospodinja čudovito malo jé. Posebno v vojski je bilo to lahko opazovati, in ganljivi so bili taki prizori. Lahko s mislimo, zakaj je oni Anglež označil žensko kot mnogojedko; ona namreč lahko ob vsaki uri jé, kar moški navadno ne morejo. Ona jé, kadar je priložnost, tudi šestkrat in večkrat na dan, ona lahko liže slaščice zjutraj in pred kosilom itd. Zlasti pri nedoraslih deklkah to lahko vidimo. Zato pa tudi ženska lahko ves dan potrpi, če je treba, in daleč ne bo tako tarnala kakor moški, čigar želodec je navajen bolj na red. Če moški o pravem času ne jé, se res neugodno počuti, česar pri ženski ne moremo trditi. Ona je, kadar pač pride do jedi, je bolj neodvisna in manj sužnja želodca kakor moški. Enkrat preveč, enkrat premalo, enkrat prav nič — njej je to precej vseeno; a tem se kaže njena prilagodnost danim razmeram. Vsekakor je v tem oziru na boljšem kakor moški.

Slavne zakonske šlake.

Znano je, da so najhrabrejši in najmodrejši možje doma večkrat pravi mučeniki in nimajo prav nobene koražje. Zezlo vlade vihti mogočna roka boljše zakonske polovice in gorje možu, če bi ji hotel izviti ta znak gospodarstva iz rok. Nekatere žene so postale v tem oziru naravnost slavne; tako posebno Ksantipa, žena modrega Sokrata. Kadar je šel od doma, vselej ga je polila z vodo in s ploho zmerjanja, pa ni imel poguma zavrniti jo, tudi z najmanjšo besedico ne. Je danes rečeno, če hočemo označiti kakšno ženo kot posebno prepirljivo in zadirljivo, da je taka kakor Ksantipa. V 2. zvezku Šarabonovih »Zgodovinskih anekdot« beremo, da je prišel nekoč neki pek k Sokratu po svet, kaj mu je narediti; po yrsti so se mu obesile tri žene na drevo na vrtu. Sokrat ga je poslušal, oči so mu zažarele in prosil ga je: »Ljubi moj, bodi tako dober in presadiva tisto drevo za nekaj časa na moj vrt.« Zgodovina nam ne pové, ali sta to naredila ali ne; tudi, če sta, Ksantipa ni šla na lim in je zmerjala lepo naprej.

Angleški pridigar I. E. Hardy nam je napisal celo knjigo o takih zakonskih revežih, pa ima za to prave zgodovinske dokaze. Na primer angleški vojvoda *Marlborsugh*. Kdor pozna malo zgodovine, ve, da je ta vojvoda s princem Evgenom Savojskim skupaj izvojeval nešteto zmag v takozvani Španski nasledstveni vojski, pred dobrimi dvesto leti. Bal se ni ničesar. Oženjen je bil s skoraj pravtako slavno in izredno lepo ženo Jennings (izg. dženingz), dvorno damo angleške kraljice Ane (1702—1714). Njegov zakon je bil zares pek. Pismo iz Flandrije nam razodeva ves ogromen strah, ki ga je občutil stari bojevnik pred svojo soprogo; odkritosrčno pripoveduje, da ne pozna v vojski nobenega strahu, tudi če mu je nasproti najhrabrejši sovražnik; vse drugače pa je in tresti se začne, ko zagleda ljubljeno Saro, besnečo kot furija.

Prvovrstna zakonska šlaka je bil tudi znameniti predsednik ameriških Zedinjenih držav Abraham Lincoln. Znan je zlasti kot voditelj severnih držav proti južnin v takozvani *secesijski vojski* (1861—65). Južne države so se hotele odcepiti, Lincoln je to preprečil in na ta način napravil Zedinjene države takšne, kakor so danes. Duševni velikan je bil pa v zakonu prava brezpomembna ničla. V mladih letih že se je zaročil; razlikoval se je pa od drugih zaročencev v toliko, da je že takrat čutil, kaj ga čaka. Vtisi, ki jih je dobil o značaju njegove neveste, so ga napotili, da je iskal rešitve v edinem mogočem sredstvu, v begu; na dan, ko bi se bil imel poročiti, ga ni bilo, izginil je. Poroko so preložili, a ne preklicali. Kajti energična roka usode in pa njegove neveste gospice Todd-ove sta ga zgrabili in pritirali pod zakonski jarem. Ko se je praznično oblečen peljal k poroki, ga je vprašala hčerka gostilničarja, kam vendar gre, ko je tako lepo oblečen. Boguvdan ji je odgovoril: »Mislil sem, da v peklu.« In ni se motil, njegov zakon je bilo res pravo mučeništvo.

John Wesley, ustanovitelj verske sekte metodistov, je bil pa že v letih in na višku slave, ko se je oženil. Njegova žena je bila brezmejno ljubosumna in mu je bila neprestano za petami, odpirala je njegova pisma, prisluškovala na vratih njegove študijske sobe, če je imel posete, dá, celo tepla ga je, če je bila posebno besna. Dvajset let je verskomočni spoznavalec v spokorjeni vdanosti nosil verige zakonstva in šele smrt njegove učiteljice mu je vrnila prostost.

James Watt, iznajditelj parnega stroja, sicer ni poročil kakšne Ksantipe, imel je pa s svojo ženo druge križe: neprestano je čedila, pospravljala in snažila. Uboogi iznajditelj slednjič ni imel prostorčka, kjer bi bil lahko nemoteno študiral; nazadnje se je zatekel v slabo podstrešno sobo in tam je našel mir pred metlami in čebri svoje pregoreče snažne soproge.

Se ne čisto pod jarmom, a na prtu pod jarem je bil mlad mož, ki ga je obiskal ameriški humorist Marc Twain. Ko je stopil čez prag stanovanja, sta bila mlada poročenca v najhujšem boju. Twain je nekaj časa opazoval divjo ljutost bitke: potem je pa vprašal: »Kje je pa gospodar?« — »Tukaj,« je odvrnil mladi mož, »a ravno sedaj hočeva dognati, kdo je pravzaprav, ali jaz ali moja žena.« Ta je bil že zgubljen.

Drugačna je seveda slika, če mož ženo posluša, vendar, da ima ona prav, in zavedajoč se, da je ona duševno močnejša kakor on. Najlepši slučaj v zgodovini v tem pogledu je pač razmerje cesarja *Justinijana* v Carigradu (527—565) do njegove žene Teodore. V marsičem ga je prekašala, bolj je bila energična kakor on, in poslušal jo je. Ko je izbruhnil l. 532 v Carigradu upor, imenovan »Nika,« je Justinijan že obupal in dal je vsa potrebna navodila za beg. Tedaj se je pa ona pokazala moža, preklicala je njegove odredbe, dala sta druga povelja, poklicala sta vojskovodjo Belizarja, in upor je bil kmalu zaduščen. V takem slučaju se podrediti ženi ni sramota, temveč kaže samo velikega moža. Kajti največji smo takrat, ko spoznamo, da ima drug bolj prav kakor pa mi sami in ga ubogamo.

O parfumi.

Nekatere dame odklanjajo uporabo parfumov sploh in pravijo, da so preveč vsiljivi. Tako naziranje pa samo dokazuje, da dotičnica ne zna z vonjavami prav ravnati. Sta dva načina, kako je dišave uporabljati, pravi in napačni. Gotovo ni fino, če šumi mimo nas ženska, zavita v tak oblak močnih dišav, da nas kar omamijo. Dama pa, ki ima v svoji omari za perilo in obleko dišavnice z milo in lahko vonjavo, ki odišče svojo kopel s par kapljicami dobrega parfuma, se bo zmeraj lahko odela v prijetno in simpatično ozračje. Seveda je pa bolje, če ne uporabimo nobenega parfuma kakor kakšnega navadnega ali pa premočnega. Dišava naj podeli dami svežo in živahno vonjavo, ne pa one soparnosti, ki jo tolikrat čutimo. Dama, ki je načeloma proti parfumu, bi dosledno tudi ne smela ljubiti ali nositi cvetic; kajti prave vonjave so samo esence, narejene iz ljubkih obrok narave; cvetice izginejo, esence pa ohranijo občutje in lepoto hitro venečih cvetov.

Če ljubimo red in točnost, moramo pokazati to ob vsaki priliki. — Naročnice »Slovenke«, ki niste še poravnale naročnine za drugo polluletje, storite to čimprej!

Uprava »Slovenke«.

TEOD. HRIBAR (nasled.)

Corso G. Verdi

GORICA.

Corso G. Verdi

Najbogatejša trgovina z najlepšo izbero češkega sukna za ženske in moške obleke, ter različnega modnega blaga kakor tudi največja zaloga češkega platna z popolno opremo za neveste.

Blago solidno.

Cene zmerne.

Cene stalne.

Odlikovana krojačnica za gospode, gospe in vojaštvo

G. Volpones = Gorica

Via Alvarez 1

Tailleur za gospode in gospe, odlikovan v Parizu. — Velika izbera modnih predmetov blaga in svile. Konfekcija in klobuki za dame, najnovejši modni izdelki, postrežba točna.

Cene brez konkurence

DOM GOSPE MATERE SERAFINE. IVAN PREGELJ.

stekla k kočiji nasproti samostanskih vrat.

XII. Spoznanje gospe matere.

»Gospod Pedro!« je zasopla. Kočijaž je prikimal in že so odprla vratca v voz in ljub, lep junaško zanimiv plemič je potegnil deklenco k sebi, zdrknil pred omočeno, zatoplo na kolena in ji poljubljal ko blazen roke. Plemiški konji so potegnili in utonili v mraku dolge, samotne ulice...

* * *

Gospe matere Serafine obličje je bilo silno upadlo in njena visoka postava se je bila nekako upognila in njene oči so iskale tlaku in njen glas je bil hripav. Večkrat ko kdajkoli prej je obiskala gospa mati Serafina gospoda očeta spovednika. Včasih zjutraj, ko je prišla v kapelico, se je zdelo, da so njene oči vnete in da je bedela po noči in da je morda jokala dolgo in sama. In glej, bilo je čudno v samostanu. Kakor v pravljicnem kraljestvu je bilo. Kraljica je bila zbolela. Vse mesto žaluje, vsa dežela je pokopana v morečo skrb. Matere nune in sestre so bile potrte. Vse je šlo v redu, še v lepšem ko sicer, a vendar ne tako neprisiljeno. Mati kuharica ni kuhala nikoli okusnejše a ni bila kljub temu nič kaj vedra in je mrmrala jezna sama vase. Mati ekonomkinja je vihrala po hodnikih z divjim pogledom, kakor, da je ponoči tat ulomil ali pa da je skrit nekje v samostanu davkarski, goljufni človek. Materi Rafaeli je bila tiste dni trikrat pretekla peščena ura. Sestra Ljudmila je pri jutranjih trikrat pritisnila napačen pedal in gospodična Anica se ni upala živi duši pogledati v obraz zaradi onega nezadovoljnega smeha. In vse se je zdelo, da se noče zjasniti ozračje v samostanu, tiste žalostne pustne dni, ko je daleč zunaj v mestu norela posvetna mladina, grešila, se opajala z minljivimi šalami in pozabila do dna, da je rojena Bogu

in bridki žetvi pod koso božje bele nune — smrti. Tiste dni se je vrnila sestra Anakleta v samostan, bleda, slepa, pol neumna, morda prva, ki bo šla v tiho samostansko bolniško sobico in dotrpela. Ko je prišla, se je zgodilo čudo. Sprejela jo je gospa mati, poljubila jo v belo čelo nad modrimi naočniki in jo lastno-ročno vedla v celico in ji prinesla medu in surovega masla in vina in ji stregla — — —

Nekega večera pa je bila razgrnila gospa mati prednica svoje zapiske na mizi pred seboj in je brala, kar je bila napisala pred nekaj dnevi:

»Mercedes! Ti si moja odbrana, moj up, moč mojega odgovornosti polnega posla. Najine tovarišice gradijo svojo ljubezen v malenkostnih delih. Jopice pleto, srajčke in rokavce detetu Jezusu. Glej, sestra vratarica ga umiva v svoji skromni pameti. Slavijo ga in mu služijo vsaka po svoje, po svoji pameti, ki je pamet kmetskih žensk, mehkih sanjavih starih devic, poštenih, omejenih redovnic. Mercedes! Drugače jaz, drugače Ti! Midva lomiva skale, staviva gradove za stanovanje najinemu dobremu Gospodu, vitezu nad vitezi, sijajnemu Junaku, ki je premagal smrt in peklo. Mercedes, Ti si še mlada. Če so Ti skale pretežke, vsaj spominske vrvice Mu vij, tki mu in vezi pisane šerpe, junaku Jezusu, ki je zmagal temo, peklenskega zmaja. Mercedes, moja sladka!«

Solze so prikipele gospe materi na lice, ko je vse to brala, rdečica sramote ji je zagorela v obraz. Vzdihnila je globoko, vzela pero in prečrtala, kar je bila napisala. In na glas je ponovila:

»Mercedes, moja sladka!«

Za tem pa je pripomnila žalostno:

»Postala si mi bridka!«

To je bilo spoznanje gospe matere Serafine tisti žalostni pustni čas, ko je posvetni svet norel in je mladina grešila, se opajala z minljivimi šalami in pozabljala...

In mlada grofica Mercedes je bila v tem šumnem svetu....

XIII. Anica pa ne bo šla in bo Elekta.

Samostanke so šle iz refektorija v kapelico mimo črne vratarice. Gospodična Anica je zadržtela. Sestra Vratarica jo je zagledala in rekla svoj gladko evropski tipični nagovor.

»Gospodična Anica! Oospod papa so na porti!«

Gospodična Anica je povsila vdano žalostno svoje lice in odšla v obisk. Sestra vratarica pa je pristopila k gospe materi in začela mahati z rokami in se nekako čudno togotiti. Samo nekaj besed je vjela mati prefekta in se nasmehnila kljub svoji skrajni resnosti.

»... baba... strašilo... fej... rompom-pom... vrgla ven... smuk... pumf, baba rompom-pom!«

Gospa mati je odšla naglo na porto in vstopila v sobo za intimnejši obisk. V lini ji je pogledal naproti poparjeni obraz markizinja Turnske, Mercedesine tete.

»Mais non...« je zanosljala posvetna gospa, ne da bi dokončala, kar je mislila povedati; spremenila je naglo glas in vzkliknila:

»Za Boga, ali je grofica Mercedes bolna?«

»Ne vem, prav nič ne vem, visokorodna!«

»Ah —, c'est pyramidable, ne veste? Ali naj jaz vem? Comment? Ali niste gospa mati prednica?«

»Sem, Bogu bodi hvala, dasi sem nevedna te časti,« je odvrnila gospa mati Serafina.

»Kako torej —«

»Mislim; da bi Vi, visokorodna, mogli bolj vedeti, kako je grofici Mercedes. «Vi ste ji vendar nosili pisma —«

»Mercisi!« je zategnila markizinja nasmehljivo. »Tako? Grofici Mercedes ste torej ukratili moje obiske! To je! Ampak, gospa prednica! Jaz sem njena teta, jaz protestiram! To je tiranstvo, razumete, tiranstvo.«

Nosnice so ji drhteale na ostrorozanem nosu, rahla rdečica ji je zaplala v obledele ustnice, ostro so sinili njeni narejeni zobje. Z no-go je udarila ob pod.

Gospa mati Serafina se je pomilovalno nasmehnila in rekla:

»Ne vem, kaj naj rečem, visokorodna. Ali vam morda še ni znano, da je gospodična grofica Mercedes zapustila samostan!«

Markizinja Turnska je neskončno osupnila. Ko se je zavedela, se je poklonila in odvrnila mrzlo:

»Nisem vedela! Oprostite!«

»Prosim, visokorodna!«

Markizinja je planila v svoj voz blede od jeze in zagrizla tuje vdelane zobe v spodnjo ustnico. V njej je kuhalo. Silno se je morala premagovati, da ni kričala od besnosti in užaljenosti. Polglasno, strupeno je bruhala iz sebe:

»Lutka nemarna! To mi greš innapraviš. Jaz ti pisma nosim in se mučim svojih štirideset tednov, da bi te bila izvlekla in pripeljala v družbo nazaj. Lutka nehvaležna! In Ti mi pobegneš, ne da slutim, ne da vem, pobegneš, nemarnica s ciganskim pustolovcem, haha, slepomišit kam na kmete v tih izgubljen gradič, nemarnica, nesramnica, kozji gobec ti, mlekozobji...«

Sredi misli in jeznih besed se je domislila markizinja Turnska, da domači grofice Mercedes najbrže še tudi nič ne vedo. To jo je deloma upokojilo. Potrkala je lakaju in mu velela pognati v drugo smer.

Pri Mercedes na domu je našla številno družbo in bilo ji je v veliko zadoščenje, planiti med nje in vzklikniti:

»Malheur, gospoda! Naša nuša grofica je pobegnila iz samostana!«

Markizinja se je ozrla zmagoslavno po obrazih navzočih in v lica obledelih domačih. Ustregla je bila svoji naravi, napravila je bila salonsko senzacijo in se obenem maščevala grofici Mercedes, razkrivši njen skrivnostni, nečastni beg.

Brat grofici je pristopil k teti in zasikal:

»Obžalujem, markiza. V hišo, kateri je domača hči napravila tolik škandal, ne bomo več mogli vabiti gostov. Tudi Vas, markiza ne!...«

Tri mesece pozneje se je grofica Mercedes poročila in se odpeljala še isti večer z so-progom na ženitovanjsko popotovanje. Poroka se je izvršila tiho. Gospe tete niso vabili...

* * *

*

Anica je dvignila svoj obraz in se ji je zdelo, da se je bil oče od zadnjega časa nekako pomladil. Pristrigel si je bil brado in brke. Tudi v glasu je bil nekako drug, kakor razmišljen, kakor v zadregi. Pripovedoval je vsakdanje reči, tožil je, da je dela čez glavo, da so posli nemarni, da je doma, a da se mu zdi, kakor da nima doma. In potem je čudno nenadno utihnil in vzdihnil. Njej se je zelo zasmilil in skoraj je zajokala. Oče je začel izpraševati, kako ji je. Lica so ji zardela, izlila se je v odkritosrčno izpoved, da je srečna, vesela, da si nič drugega želeli ne more in da samo potem hrepeni, da bi že prišel čas in bi smela vzeti šlar. Vso dušo je izlila v to pri-srčno izpoved, ki je vonjala v čudno goreči prošnji:

»Papa, dovoli, dovoli, da bom nuna, da bom Jezusova do smrti. Dobri papa! Bodi mi dober. Ne jemlji me iz samostana. Saj vidiš, da sem srečna, zdrava, vesela. Doma pa bi venela; umrla bi, umrla...«

Oče je znova vzdihnil in vprašal:

»Anica, torej res nočeš nič več domov?«

»Papa!« je prosila, »nočem!«

»Anica!« je vzkliknil. »A jaz te moram žaliti, če je tako, moram, Anica!«

»Ne sili me od Jezusa proč,« je zajokala in si pokrila obraz. Dolgo se ni vmirila. Tudi oče je bil ganjen in ni mogel ziniti besede. Nekako hripavo je zastokal:

»Anica, jezi se in reci, kar hočeš. Ampak jaz brez gospodinje biti ne morem. Če nočeš ti, vzeti si moram ženo. Mačeho boš dobila!«

»Daj, papa, daj!« je zarajala hči kakor obnorela od veselja. In potem je plakala in potem se je smejala, in potem je prosila očeta, da jo mora redno obiskovati.

Razvneta, srečna, zardela ko cvet je stopila iz porte in srečala gospo mater. Gospa mati Serafina jo je ustavila:

»Kaj Vam je, gospodična Anica?«

»Srečna sem,« je vzkliknila deklica. »Dobila bom mačeho! In zdaj bom imela mir in bom ostala, ostala in tudi ime sem si izbraja. Elekta bom, sestra Elekta, gospa mati!«

Gospe materi so se oči orosile. Tih, dobrohoten in bridkosten nasmeh ji je legel ob ustnice. In ni mogla skriti svojega ganotja. Naglo se je sklonila k dekličjemu obrazu in ga poljubila na sočne, rdeče, otroške nedolžne ustnice. Tako še ni poljubila nikoli.

S solzami v očeh je rekla:

»Odpusti, sestra Elekta!«

Gospodična Anica pa ni vedela, kaj naj ji odpusti in je pogledala preplašena svojo predstojnico, svetlo gospo mater Serafino...

* * *

Na praznik svete Angele, samostanske patroné, je vzela gospodična Anica samostanski šlar. Sestra Engelberta ji je ob tej priliki poklonila lepo pesem pod naslovom: Nevesta si danes. Sestra Ljudmila jo je postavila v note, in vse sestre in vse matere so jo pele, še stara mati Rafaela je drgnila nizki alt in bilo je kakor na svatovanju, čudnem, pravljiskem...

Neviden je stal Ženin ob nevesti, ki je srečna drhtela in komaj slišala, da njej pojo orglje in pesem:

»Pred Ženinom tvojim molče vsi svetovi
in moli ga solnce in zvezd milijon,
pred njim se pogrezajo rajski duhovi,
ugaša lepota vseh zemeljskih kron.

Zdaj lilijsko čista boš večno ostala,
nedolžno in jasno bo tvoje oko;
nikoli, presrečna, ne boš se kesala,
da prstan redovni krasi ti roko!...«

* * *

Prva za sestro Elekto je ugasnila slepa sestra Anakleta. Mati Ignacija pa se je mučila še šest let. Tisto leto, ko je umrla, je vstopilo v red deset novih nun, deset novih nevest, Jezusovih cvetov. Tisto leto je postala gospa mati Serafina — opatinja. Ko je odhajala, ko je zapuščala svoj dolgoletni dom, so jokale vse matere in vse sestre in v sestri vratarici so se bili prebudili davni afričanski nagoni in je tulila, kakor črna kraljica ob Rumeni reki, kakor kraljica — vdova ob grobu črnega soproga...

* * *

Stoji dom gospe matere Serafine od solnca božjega oblit, od solnca januarskega, predpustnega, stoji izven šuma in ljudi in greha in norosti, ki jih počenjajo mladi ljudje in gnusob, ki jih grešijo odraščeni. Stoji dom gospe matere Serafine, kakor na dlani božji, in Jezus, ženin blelih nun ga varuje in pazi kakor veren zaročnik svojo ljubezen.

A svet živi in šumi mimo in je pozabil na belo božjo deklo, vratarico v samostan Življenja; — na Smrt...

